13 üncü yıl • sayı 4551
Salı
9
9 uncu ay Eylül 1930

VAKIT

V-A-K-I-T
ın
İkinci tertip Hediye kuponu : No. 10

Fethi Beye Cevap

Fethi Beyin nutku bir ric'attir

S. C. fırkası lideri kendi elile kendi programını ve prensipini yıkıyor

İzmir nutkunda Fethi Bey münevver tabakayı ihmal etmiştir

Fathi Bey, İsmet Paşanın iktısat programını okumemış , tetkik etmemiştir.

Memleketteki iflâsların yüzde biri bile vergilerin ağırlığı yüzünden değildir.

Yeni fırka liderinin henüz kendi prensiplerini hazmetmemiş olduğunu görüyoruz. Zira Fethi B. kendi fırkasının liberalizm umdelerine bu nutkunda kendi muhalefet etmektedir.

Serbest fırka Lideri Fethi B. Ef. nin günlerden beri sabırsızlıkla beklenen nutku nihayet okundu. Muhterem (Vakıt) okuyucuları dünkü sayımızda okudular.

Ağa oğlu Ahmet B. ile baş başa vererek hazırlandığı gazetelerde mevzuubahis o'an bu mühim nutuk bir taraftan Serbest fırkanın programını izah ediyor, diğer taraftan Ismet Paşanın Sivas nutkuna cevap veriyor. Fakat şimdiden itiraf edelim ki her iki noktai nazardan da vaziyeti yakından tetkik etmiş olanları tatmin edemiyor.

Nutukta gördüğümüz bir noksan

Biz Fethi Bf. nin nutkunu okurken her şeyden evvel son Izmir hadiseleri hakkında Serbest fırka Liderinin fikirlerini öğrenmek istedik. Sebep ve muharrikler kim olursa olsun, Izmirde Anadolu matbaasının ile Halk fırkası binasının Serbest fırka taraftarı görünen bir takım kimseler tarafından taarruza uğramasını, zabıta kuvvetlerinin tecavüzlere maruz kalması burada bir takım masum kimselerin kanlarının akması Fethi bey tarafından ne suretle telâkki ettiğini anlamak istedik.

Maalesef gönlümüzün arzu ettiği sözleri bulamadık. Vakıa Fethi Beyefendi nutuklarında "Cümhuriyetin ruhu ve esası serbest münakaşadır. Bu esasa fırkamız samimiyetle merbuttur. Nezahetten ayrılmamak, muarızların fikir ve kanaatlerine hürmet etmek lâzımdır.„ Diyor. Fakat yukarda arzettiğimiz acıklı hadiseler hakkında sarahaten bir şey söylemiyor.

Öyle zannediyoruz ki İzmir hadiselerinden sonra söz söyleyen Fethi Beyefendinin yalnız muarızların fikir ve kanaatlerine hürmet etmek lüzumundan bahsetmesi kâfi değildi. Yapılan tecavüzleri alenen takbih etmesi de lâzım gelirdi. Yapılan kanunsuz tecavüzleri tecviz etmesine imkân olmıyan Fethi Beyefendi acaba herhangi bir şerir tarafından taarruza uğramak endişesile mi, yoksa kendisine taraftar olanların bir kısmını kaybetmemek gayretile mi böyle bir takbihe cesaret edememiştir?

Fethi Beyin fikri tatbik edilirse İstanbuldaki liman işleri kâmilen mavnacıların eline geçecektir. Bu suretle İstanbul limanının ve ticaretinin inkişafı imkânları da kalmıyacaktır.

Sonra İzmirde tezahürat esnasında grevler olmuştur. Halbuki mühim bir ticaret merkezimiz olan İzmir limanında bugünlerde grevler çıkması bütün gayretimiz ile ıslaha çalışmamız lâzım gelen iktısadî vaziyetimizi büsbütün sarsar ve memleket için çok zararlı neticeler verir. Acaba neden dolayı Fethi Beyfendi bu fırsattan istifade ederek halka böyle şeyler yapılması doğru olmadığını, memleket için zararlı olduğunu söylememiş, onları irşat etmemiştir?

Bizim gördüğü üz şey şudur: Halk fırkasına karşı tenkitçi bir teşekkül vücuda getirmek için teşebbüsata girişen Fethi Beyefendi münevver tabakadan evvel münakaşa edilen mevzuları ihata ve idrak etmekten âciz olan basit kalabalıktan taraftar toplamağa başlamıştı Bunun için ister istemez dema goji cereyanına kapılıp gitmişti

Fethi Beyin cevabı bir ric'attir

Şimdi asıl nutkun mevzuun gelelim:

Fethi Beyefendinin İzmir nu ku Sivas nutkuna karşı bir ce vap değil, hakikatte tam b ric'attir. Serbest fırka lide iptida neşrettiği fırka progra mında şimendiferlerin ve umu miyetle büyük Nafia işlerini masraflarını yalnız bir nes değil, gelecek nesillerede taksi etmek siyasetini takip edeceği ilân etmişti. Yani şimendiferle ecnebî sermayedarlarına yaptır

Gazimiz

Vaziyetlerini mektuplarında tasrih buyurmuşlardır

Ankara, 8 (A. A.) — Tebliğdir: Reisicümhur Gazi Mustafa Kemal Hz. nin yeni Serbest Cümhuriyet fırkasına karşı devlet reisi olarak vaziyetleri kendi alenî mektuplarında musarrahtır. Buna rağmen şurada burada sarahaten ve imaen Reisicümhur Hz. nin yeni fırka ile beraber olduğu halka ifade ve işaa edilmektedir. Bu gibi ifade ve işaalar hakikate tamamen ve kat'iyyen muhaliftir.

Gazi Hz.

Ankara motörile bir tenezzüh yaptılar

Gazi Hz. dün öğleye kadar saraydaki mesai dairelerinde meşgul olmuşlar, öğleden sonra saat on beş buçukta Ankara motörile Boğaziçinde bir tenezzüh yapmışlardır. Gazimize yaverleri ile bazı meb'uslarımız refakat etmişlerdir.

İsmet Pş. Hz.

Başvekilimiz İsmet Pş. Hz. dün saraydaki dairelerinde meşgul olmuşlardır.

Başvekilimizi bazı meb'uslarımız ziyaret etmislerdir.

Başvekil Hz.

Dahiliye ve Adlive vekillerine bir emirname gönderdiler

İstanbul, 8 (A. A.) — Başvekil İsmet Paşa Hazretleri tarafından dahiliye ve adliye vekillerine atideki emirname gönderilmiştir:

"Asayişi muhil ve türlü maksatla kanuna muhalif neşriyat, fahrikât ve harekât yapanlar hakkında kanunun emrettiği takibat bilâ tereddüt icra olunmalıdır. Fikir münakaşalarının masuniyeti ancak zabıta ve adliyenin memleketin nizam ve asayişini mahfuz tutmasile mümkündür.

Fethi B.

Manisaya vardı Cumartesiye Istanbul dönmüş bulunacak

Manisa, 8 (Hususî muhabirimizden) — Izmirde Fethi B nutkunu irat ettikten sonra gec Istanbul otelinde şerefine veri len ziyafette bulundu, bu sabah t Manisaya hareket etti. Mani sada Fethi Beyi ksrşılıyanla sükûn içinde tezahüratta bulun dular.

Fethi B. yarın Aydına gide cek, sonra Balıkesir ve Ban dırma yolundan Istanbula döne cektir. Fethi B. cumartesi gün Istanbula avdet etmiş bulunacaktır.

Fethi Beyi ziyaret için Salihl den, Dikiliden heyetler geldi.

İstasyonlarda

Manisa, 8 (Hu. Mu.) — İzmirden raya gelirken bazı istasyonlarda h Fethi Beyi sakin surette karşıladı Fethi Bey Menemen istasyonunda k ka şu sözleri söyledi:

"Biz maksatlarımızı fikirle istih edeceğiz. Biz mefkûre için çalışıyor Bunu anlıyamıyanlar vardır. Fakat kında bütün cihan anlıyacaktır.„

[Alt tarafı 5 inci sayıfada]

İzmirde yeni fırkacıların içtimaı

Sèrbest fırka tarafdarlarının İzmirde ilk içtimaları

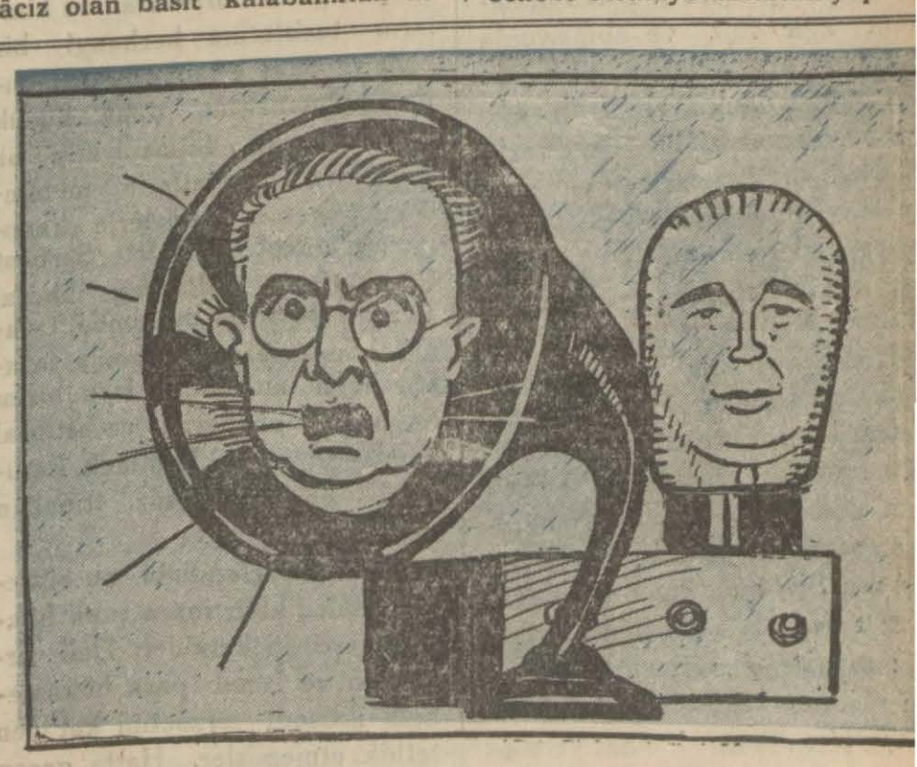

Fethi bey ve Hoparlörü

rak uzun vadeli taksitler ile ödiyeceğini söylemişti. Birçok beyanatlarında da ayni noktai nazarı müdafaa etmişti. Ismet paşa Sivas nutkunu bilhassa bu nevi neşriyata karşı irat eylemiş, bu nutkunda memleketimiz için yapılan şimendiferlerin gayri kabili tehir olan ve ecnebî sermayesi ile inşası mümkün olmıyan işlerden olduğunu, binaenaleyh bunların millî semaye ile ve devlet bütçesile yapılmasından başka çare bulunmadığını göstermişti.

Şu halde Sivas nutkuna karşı Izmirde cevap veren Fethi Beyfendinin söyliyeceği sözler Ismet Paşa Hezretlerinin müdafaa ettiği noktai nazarın aksini ispata matuf olmak lâzım geliyordu. Halbuki böyle olmadı. Fethi Beyefendi Izmir nutkunda artık ilk iddialarından tamamile vaz geçmiştir. O da memleketimizde şimendiferlerin ecnebi sermayesi ile yapılması mümkün olmadığına kanaat getirmiştir.

O halde ortada bir mesele kalmamış demek değil midir?Hayır, öyle değil. Şimdi başka bir mesele çıkarıyor.

Hükûmet şimendiferleri çok pahalıya mal ediyormuş. Mütevassıtlara fazla kâr, fazla faiz, fazla komisyon veriliyormuş.

Fikrimizce Fethi Beyefendi "şimendiferleri ecnebi sermayesine bırakmak„ dedikleri zaman kendi liberalizm prensiplerine daha ziyade sadık idi. Halbuki "şimendiferleri devlet bütçesinden yapmak„ noktai nazarına iltihak edince bizzat kendi fırkasının en esaslı prensipine mugayir harekette bulunmuş oluyor. Adeta kendi elile kendi programını ve prensipini yıkıyor!

Fethi B. Sivas nutkundan yanlış mana çıkarıyor

Fethi Bf. simenaiferlerin ağır faiz ve komisyon ile yapıldığını ispat etmek için bizzat Başvekil Pş. nın Sivas nutkundan delil gösteriyor ve diyor ki:

"Demiryollarının gerek vatan müdafaası, gerek iktısadî noktai nazardan faidesini inkâr etmek aslâ hatırımdan geçmemiştir. Bizim iddiamız demiryollarının gayet ağır şartlar ile yapılmakta olmasıdır.

Muhterem Başvekil, demiryollarının bir varlık meselesi olduğunu idrak eden halkımızın her türlü sıkıntıya katlanmak suretile fedakârlık ihtiyar ettiğinden bahis buyuruyorlar. Halkın dişinden, tırnağından güçlükle elde edilen bu paraların büyük bir dikkat ve itina ile ve tasarruf gösterilerek sarfı iktiza etmez mi? halbuki Başvekil Pş. Sivas hatlarının ağır faiz ve komisyonla evvelce bir Belçika şirketine verildiğini kendileri ifade ediyorlar, demek ki bu şirket teahhüdünü ifadan âciz ve malî kabiliyetten mahrum kimselerden mürekkep olmasaydı bu ağır şerait Türk milletine yüklenmniş olacaktı.»

Her hangi bir münakaşada muhatabın sözlerini tahrif etmek, yahut bu sözlere hiç kastedilmiyen manalar vermek galebe te'min edemez. Afivlerine mağruren arzedeceğiz ki biz Ismet Pş. nın Sivas nutkunu okuduğumuz zaman kendilerinin anladıkları manayı çıkaramadık. Bilâkis bu mananın tamamen aksini anladık. Kendilerine kanaat vermek için Sivas nutkundan bu bahse temas eden fıkraları buraya aynen naklediyoruz.

Ismet Paşa diyor ki:

"Muarızlarımın diğer itirazlarına cevap vereyim. Hatlar pahalı yapılıyormuş. Bu iddiada bulunanlar yanlış malûmat almışlar, eksik tetkikat yapmışlardır. Henüz inşaat halinde olan bir işin ka'tî hesabı söylenemez. Fakat şimdiye kadar Bu Sivas hatlarının masrafları kilometre başına 70 - 75 bin lira tahmin olunuyor ki emsali hatlarda bütün şirketlerin yaptığından daha ucuzdur.

Ağır faiz ve komisyonculuk verildiğinden bahsediliyor.

Bununla kısa vadeli istikrazla karışık bazı şirketlere yaptırdığımız işler ima edilmek istenilmiştir. Vakıa biz Sivas hatlarını "Sit„ namı altında bir Belçika şirketine verdik. Bu şirket ağır faiz ve komisyonculuk kârına ve Avrupanın zengin malî müesseselerile temas suhuletlerine rağmen para bulamadı. Inşaata başlıyamadı. Şikâyet olunan ağır faiz ve komisyonculuk arzu edilen sermayeyi getirmiye kâfi gelmedi. Biz de hiç ziyan etmedik.„

Insaf edilsin. Ismet Paşanın buradaki "ağır faiz ve komisyonculuk kârına rağmen„ tabiri hakikaten yapılan işin faiz ve komisyonu ağır olduğunu tasdik için mi söylenmiştir.?

Bilâkis "eğer verilen işteki faiz ve komisyon muarızların dedikleri kadar ağır olsaydı hiç şüphesiz Avrupa sermayedarları bu fırsatı kaçırmazlardı.„ demek istememiş midir?

İki fırka arasındaki fark

Fethi Beyefendi Serbest fırka ile halk fırkası arasındaki meslek farkını anlatmak için şöyle diyor:

"Demiryolları yapmak nekadar lâzım ise iktısadî vaziyetimizi sarsıntıdan muhafaza etmek o derece mühimdir. Hatta diyebilirim ki bu ikinci vazife herşeyden üstündür. Zira demiryoluna lazım gelen masraflar çiftçiden, esnaftan, tüccardan alınmaktadır. Demiryollarını emin bir surette hudutlarımıza kadar ulaştırmak için çiftçinin, esnafın ve tüccarın malî kabiliyetini daima göz önünde bulundurmak ve vergi menbalarını korumak lâzımdır. Masrafların memleketin iktısadî tahammül kudretini aşınca halkın iktısadî ve inkişafı durmağa mahkûmdur. O zaman demiryolları siyasetinede istemiyerek darbe vurulmuş olacaktır. Iktısadî kanunlar öyle zaruretler tevlit eder ki bunlara karşı bigâne durmaktan ve bunların tesirlerine herhangi bir emir ve idareye tabi olur zannında bulunmaktan daha büyük hata olamaz. Iktısadiyatın bu gayri mer'i kuvvetlerini mühimsememek acı neticelerle karşılamağı davet eder. Işte Serbest Cümhuriyet fırkasının liberal siyaseti ile Sıvas nutkunda tezahür eden siyaset arasında tezahür eden en mühim fark bizim bu iktısat amillerini ve istihsal kuvvetlerini rencide etmek hususunda göstereceğimiz itinadan ibarettir.„

Fethi Beyefendinin bu sözlerini dinledikten sonra şuna hükmediyoruz ki kendileri Halk fırkasının ve Ismet paşa hükûmetinin iktısadî siyasetini kat'iyen tetkik etmemişler. Hatta geçen sene neşir ve ilân olunan iktısat programını bile okumamışlardır. Eğer okumuş olsalardı orada göreceklerdi ki Ismet paşa hükûmeti vergilerin halkın kabiliyeti hududunu tecavüz etmemesi, bilhassa millî iktısadiyatın inkişafına mani olmaması için azamî takayyüdü göstermek kararındadır. Bunun içindir ki bu sene ihracatımıza zarar veren bazı oktruva rüsumu ile muamele vergileri kaldırılmıştır. Iktısat vekâletine tekmil vergiler üzerinde - millî iktısadiyata zarar verip vermediklerini tetkik etmek, icap edenlerin tadili teklifinde bulunmak için - murakabe hakkı verilmiştir. Fethi Beyefendi nutuklarında hükûmetin malî siyaseti neticesi olarak memlekette bir çok iflâsların vukuunu iddia ediyor.

Acaba memlekette bir sene içinde kaç iflâs vuku bulmuştur? Ve bunların kaçı ne gibi sebeplerden dolayı iflâs etmiş ve ne kadar açık vermiştir? Fethi Beyefendi bu noktayı iyice tetkik etmişler midir? Ellerinde bir istatistik varmıdır.?

Kazanç vergisinin kusurlu olduğunu biz ilk defa olarak Fethi beyefendiden işitmiyoruz.

Bunu Vakıt sütunlarında pek çok defalar mevzubahs etmişizdir.

Hükûmet te bu ciheti nazarı dikkate alarak bir seneden beri bu iş üzerinde tetkikat yapmaktadır. Bu sene mutlaka meclisten kanunun tadil edilmiş şekli geçecektir. Bununla beraber mevcut herhangi bir malî kanunun hatalı olmasını sebep göstererek malî kanunlar yüzünden bütün memleket ticareti mahvoluyor diye ilân etmek doğrumudur ?

Bizim kanaatimiz şudur:

Memlekette vuku bulan iflâsların miktarı ve bunların esbabı tetkik edilirse görülecektir ki bunların yüzde biri bile vergilerin ağırlığı neticesi değildir. Çünkü müesseselerde iflâsını icabeden açıkların miktarı o müesseselerin senelik vergilerine nisbet kabul etmiyecek derecede fazla olduğu görülecektir.

Buna mukabil Ismet Pş. hükûmeti yedi sene içinde yapılmış olan şimendiferler ile zahire yetiştirmek sayesinde yalnız geçen birkaç kıtlık senesi zarfında orta Anadoluda binlerce halkının hayatını kurtarmıştır ki bunu rakam ile tesbit etmek kabildir.

Bu sözleri söylemekle memlekette hiç bir sıkıntı yoktur demek istemiyoruz. (Vakıt) ın birkaç senelik koleksiyonu karıştırılacak olursa buna dair yüzlerce makalemiz bulunabilir. Ortada mevcut olan iktısadî buhran inkâr kabul eder şey değildir. Fakat bunun sebeplerini munhasıran, yahut en mühim amil olarak malî siyasette, bilhassa vergilerde görmek çok yanlıştır.

Binaenaleyh Fethi Beyendi bilfarz yarınış başına geçmiş olsalar liberalizm siyaseti ile vaziyete çare bulmak kabil olmıyacaktır. Fethi Beyefendinin yapacağı şey olsa olsa bazı vergileri hafifletmek, buna mukabil şimendifer inşaatını Sıvasta tutmaktan, bu ise memleketimizin varlık meselesini tesadüflere bırakmaktan ibarettir. Kaldı ki Fethi Beyefendi, eğer denildiği gibi, düyunu hariciye mukavelesini olduğu gibi tanımak siyasetini tutarsa şimendifer yapmayarak iktısat edeceği paraları buraya kapamak lâzım gelir ki bu takdirde vergileri hafifletmek imkânı da kalmayacak demektir.

Fethi B. ve hükûmetin inhisar siyaseti

Fethi B. nutkunda inhisar meselesine temas etttiği vakit şöyle diyor:

«Programımız göz önündedir. Biz posta ve telefon inhisarından bahsetmedik, tuz inhisarından bahsetmedik. Hatta tetkike muhtaç olan tütün inhisarının ilgasından dahi bahsetmedik. Biz liman inhisarının kaldırılacağından bahsettik. Ve ismen kalkmış, fakat hükmen kalmış olan ve hayat paha'lığı üzerine mühim tesirler icra eden şeker ve petorl inhisarlarından bahsettim. Liman inhisarının menfaat noktai nazarından devlet hazinesile alâkası olmadığını ben de biliyorum. Fakat şurası var ki devlet hazinesi bu inhisarın te'sisi için fedakârlık ihtiyar etmiş olduğu halde inhisardan beklenen faide tamamen hususî şahıslara terkedilmiştir. Memleketin ticaretine ve umumî inkişafına zararı aşikâr olan bu inhisardan halkın, esnafın ve tüccarın mütemadiyen şikâyet etmesi fırkamızı bunlar ile iştigale sevketmiştir.»

Fethi Bf. fırkasına esas olarak (liberalizm) perensipini almış olduğu için her nevi inhisarların aleyhinde bulunması tabiîdir. Bilâkis inhisarların lehinde bulunması gayrı tabiidir.

Bunun için (tütün inhisarı) ndan bahsedilirken bunu mucibi tetkik görmesine hayret ettik. Fethi B. kendi fırkasının en esaslı umdesine muhalefet ediyor, dedik.

Bu vaziyet bize henüz yeni fırka liderinin kendi prensiplerini hazmetmemiş olduğunu gösteriyor. Hülâsa Fethi Bey ile Ismet paşa arasında inhisar noktasından tam bir ihtilâflı nokta şuradadır. Ismet paşa bugünkü liman inhisar idaresini tamamen devlete mal ederek liman işlerinin devlet inhisarı şeklinde idaresine taraftardır. Fethi Bey ise bu inhisarın ilgasını istiyor.

Fethi Bey liman inhisarının ilgasını istiyor. Çünkü bunu şahsî teşebbüslere hükûmet tarafından bir nevi zararlı müdahale addediyor. Fethi Beyin fikri tatbik edilirse Istanbuldaki liman işleri tamamen mavnacılar eline geçecektir. Yani Istanbul limanında mavnacılar gediği teessüs edecektir. Bu suretle Istanbul limanının ve ticaretinin inkişafı imkânları da kalmıyacaktır. Ismet paşa hükûmeti şimdiye kadar yapılan tetkikat neticesinde Istanbul limanının Pire limanına karşı zayıf bir vaziyette kalmasının, meselâ Zonguldakta ayni fiat ile alınan Türk kömürlerinin Istanbula nisbetle Pirede daha ucuz satılmasının sebebini araştırmış, bunu bilhassa Istanbul limanının asrî vesaitten mahrum olmasında bulmuştur. Binaenaleyh Istanbul limanının ve diğer mühim limanların asrî vesait ile techizi memleketin iktısadî inkişafının en esaslı şartlarından biridir.

O halde Istanbul limanını asrî vesait ile kim teçhiz edecektir? Dört beş senedenberi yapılan tecrübe bu işin hususî teşebbüsler ile başarılamıyacağını göstermiştir. Istanbul limanı inhisar idaresine hükûmet tarafından bu kadar muavenet edildiği halde bunu yapmak mümkün olmamıştır. Diğer taraftan Istanbul Rıhtım şirketinin hususî vaziyeti de bu maksadın husulüne mani olacak bir haldedir. Hülâsa hükûmet Istanbul limanını asrileştirerek memleketin iktısadî inkişafını temin edecek bir hale getirmek için yegâne çareyi liman işlerinin devlet inhisarı şekline kalbedilmesinde bulmuştur. Şimdi bu maksada doğru gidilmektedir. Hükûmet böyle inhisar vazettikten sonra bütün liman işlerini bir elden idare etmek ve limanda ticarî münakalâta, tahmil ve tehliye işlerine âzamî suhulet temin eylemek fikrindedir. Fakat hükûmetin limanda bir inhisar vazetmesi bundan varidat almak için olduğunu zannetmemelidir. Bilâkis hükûmet icap ederse tahmil ve tahliye tarifelerini hazineden fedakârlık ederek tenzil edecek memleket ihracatının hariç ile rekabet etmesine yardım eyliyecektir.

O halde şimdi iki şıktan birini tercih etmek lâzımdır: Istanbul liman inhisarını kaldırarak burada eski mavnacılar usulünü mü ihya etmelidir, yoksa liman işlerini devlet inhisarına vererk burasını asrî vesait ile techiz etmek ve indelhace millî iktısadiyatın lehine hazineden fedakârlık edecek derecede tenzilâtlı tarifeler tatbikine imkân mı vermelidir? Biz hali hazırdaki hususî inhisarın aleyhindeyiz, fakat birinci şıkkın değil, ikinci şıkkın memleket ihtiyaçlarına daha muvafık bulunduğu kanaatindeyiz

[Alt tarafı 6 ıncı sayıfada]

Fıkra:

Nutuk

Önce Istanbulda bırakılmış iken sonradan Izmire çağırılan yeni fırka umumî kâtibinin bu seyahatine kimse sebep bulamıyordu. Nihayet bu muamma dün nutuk telgrafları alındıktan sonra belli oldu: Liderin mütemadiyen nutuk söylemekten, beyanatta bulunmaktan kısılan sesini takviye içinmiş!

Yeni fırkaya girmeğe hazırlanan ihtiyarlardan biri Fethi Beyin nutkunu Nuri Beyin aynen tekrarladığını duyunca:

— Fazla cemaat olunca imamın dediklerini tekrarlıyan bir müezzin lâzımdı, dedi.

Garp musikisi ile uğraşan bir genç te dedi ki:

—Siyasî ahengi temin için bu eserin iki sesle söylenmesi muvafık olmuştur.

Bu esnada kuru kuruya musikiden bahsedildiğini zanneden bir külhani söze karıştı:

— Musikiden bahsediyorsunuz değil mi? Ben de çifte naraya, çifte telliye bayılırım.

* * *

Başka bir yerde gene ayni nutuk hakkında konuşuluyordu. Birisi dedi ki:

— İsmet Paşanın nutkuna mukabele olabilmek için Fethi Beyin nutkunu iki defa tekrar etmek lâzım geldi.

* * *

Istirdat

Yeni fırkaya henüz girmemiş bir yardakçı, halk fırkası prensiplerine merbutiyeti iman derecesine götürmüş bir gence damdan düşer gibi:

— İzmiri kaybettiniz! dedi, Ve şu cevabı aldı:

— Biz İzmiri kaybetmeyiz Bir kaç bin kişinin taşkınlığı bu manayı ifade etmez. Farzı mahal, muvakkaten kayıp bile etsek, bütün dünya bizim İzmiri istirdat etmekte ne kadar mahir ve kadir olduğumuz bilir.

* *

101 kişi ile mülâkat...

Dinsizler Metropoliti

Abdüllât Necdet Beyin dedikleri

— 24 —

Talât Bey şampanya kadehini kaldırır (ayakta)

Abdüllât (Lât: arapların kadîm ve sabık Allahı) Necdet Bey gerçekten kayde şayan bir tiptir.

— Akıllı mıdır, budala mıdır?

— Hem akıllı, hem budala.

Âlim mi, cahil mi?

— Hem âlim, hem cahil.

Kendisi gençliğinde gayet sofu idi. Beş vakit namaz şöyle dursun, geceleri elli rekât nafile namaz da kılardı. Üç ayları tutardı. Bıyık ve sakalını sünnet veçhüzere kırptırmıştı. Çok müteassıptı. Bütün emeli kürei arz üzerinde sakin bütün mecusî, ateşperest, şecerperest, katolik, ortodoks, protestan, çıfıt, karaî ve dönme bütün kâfirleri dine getirmekti. Sabit bir hale gelen bu fikir kendisini üzdü, yordu. Tasavvurları büyüktü: Hak dini kabul edenleri korumak, ötekileri kılıçtan geçirmek....

Dr. A. Necdet Bey kırk yıl bu yolda sebat ettj. Maksadına varmak için bir çok ilimler öğrendi: meselâ baytar oldu, ve hayvanî göz hastalıklarında hazakat ve tam bir ihtisas edindi. Çünkü gayri müslimleri tedavi ve irşat böyle olurmuş. Şiir tahsil etti. Felsefe tahsil etti. Politika tahsil etti. Muaşeret ve terbiye ilimleri tahsil etti ve hatta bu hususta bir şaheser de vücuda getirdi: "Redingotnamei Doktor Abdüllât Necdet„ Müelliflik tahsil etti: 142 eser yazdı. Mütercimlik tahsil etti: gene 142 eseri Türkçeye paldır küldür çevirdi. Bir gazete ihdas etti: "Temcit„ (pilâvı yok).

Ne dindar, ne idealist, ne mücadeleci zat.... Fatih ve sair medreseler yobazları kendisine tapmıyorlardı. O derecede ki resim şer'an yasak olduğu halde Doktorun tasvirini Meyrem Ana gibi medreseye astılar. Altında kandil var mı idi? Pek hatırlamıyorum.

Dinsizlik, küfür, ilhat cephesine karşı bir Salâhattini Eyyubî gibi doktorumuz da ateş ve zehir püskürüyordu.

— Zembillinin torunu!

— Ebüssüut efendinin hayrül halefi!

— Muhiddini Arabînin ikincisi!

— Modern yobazlardan...

Doktorun kafası muttasıl işliyor. Müslüman misyonerliğini o derece ileriye sürmüş ki Halife Abdül hamit II bile işin bu derecesini fazla görüyor. Doktoru hapsedecek ve yahut sürecek.

Fakat Doktor A. Necdet atik davrandı, sürülmeden kaçtı. İlkin Cezaire savuştu. Temcit gazetesini Türkçe, Arapça, Berberce ve bedevîce neşre koyuldu.

Fransa hükûmeti bu neşriyata dayanamadı ve kendisini kovdu. Danimarkada soluğu aldı. Orası pek hür bir memlekettir. Temcit gazetesinin matbaasını da sırtına yüklenmişti. Copenhague'da onu Türkçe, Hintçe, Danuaca neşre başladı. Danimarkalılar bu kadar gürültüye dayanamadılar, kendisini mülklerinden kovdular. Oldu sürgün üç.

Makinelerini gene sırtlandı, doğruca Habeş ülkesine göçtü ve Temcit gazetesini habeşîce, Arapça, ve Türkçe çıkardı.

Asıl şimdi bir inkılâp oluyor. Her nasılsa doktor, meşhur Büchner'in "Madde ve kuvvet„ ini tesadüfen okumaz mı? O günden itibaren kendisi sapıtıyor. O kocaman ve şöhretli din adamı bir dinsizlik kazaskeri, kardinalı, metropoliti oluyor. Din lehine olan bütün kuvveti din aleyhine sarfedilmeğe başlıyor. Şimdiki gaye: İki milyar beni Âdemi dinsiz etmek. Bunun için 142 eser yazdı ve 142 eser tercüme etti...

İslâm âlemi doktorun imzasını havi kâğıt parçalarına garkoldu.

Doktorun şimdi binlerce taraftar ve o kadar da aleyhtarı var:

Sultan Hamit devrindeyiz; Tıbbiye, Eczacı, Harbiye mekteplerinin hemen bütün talebesi, yeni yetişenler, jön Türkler, istikbal nesli.... Bunlar doktoru göklere çıkarıyorlar... Bütün dindarlar da aleyhte. Hele Araplar, hele Hintliler....

— Doktor Abdüllât Necdet: Haza İfrit, Mel'un, Fir'avn, Yezit, Mervan, Nemrut, İblis, Harut, Karut, Akrep, Timsah.

Ne buyurursunuz? Meşhur hicviyeci şair Eşref te bunların arasında idi....

..... Sene 1908! İttihat ve Terakki hürriyeti ilân edildi. Dr. A. Necdet, Temcit matbaasını sırtına betekrar yüklendi, Habeşistandan Sudana, oradan İskenderiyeye gitti ve Hidiviye kumpanyasının "Dakahliye„ vapuruna bindi, İstanbula şanla, şerefle, tantana ile, debdebe ile girecekti...

— İşte istediğim rejim geldi. Meşihat ve Patrikaneler, hahamaneler gibi bir lâdinî kilisesi kuracağım, memleketi yola getireceğim, büyük adam olduğumu otuz milyon vatandaşa tasdik ettireceğim ve.... milyonlar kazanacağım.

Vapur limana girdi; ve ne gelen var, ve ne de giden.

Doktor matbaasını yüklendi, Kabasakal mahallesine gitti, orada bir bina yaptı, Temcit gazetesine devam etti.

Ne soran var, ne soruşturan...

— Ben filânım. Bana bunca hizmetlerime mukabil bir büyük elçilik veriniz.

Cevap yok:

— Öyle ise bir orta elçilik.

Cevap yok.

— Şimdilik bir başkonsolosluk.

Gene cevap çıkmayınca:

— Öyle ise beni dahilî işlerde kullanmak niyetindesiniz. Otuz senelik hizmete mükâfaten bir valilik.

Cevap yok.

— Haydi bir mutasarrıflık.

Cevap yok.

— Müvakkaten bir kaymakamlık.

Cevap yok. Dinsizlik metropoliti köpürmüş. Din ve hükûmet (yani kabine) aleyhinde ateş püskürüyor.

Bir gün, birine:

— Yahu! Sen Talât Beyin akıl hocasısın. Ona söyle de bana dolğun maaşlı bir iş versin.

Dostu, peki der ve sözünde durur. Merhum cevaben:

— Doktor A. Necdet bize bir ziyafet versin de....

Doktorun sevincini düşünün. Enfes yemekler. Beyoğlundan garsonlar. Sak sonya takımları. Günün diktatörü kendinden ziyafet isterse bu ne demektir? Ertesi gün Paris sefirliği, İzmir valiliği, Sihhiye ve baytariye nazırlığı... âyânlık....

Yemek yenir. Yemiş esnasında Talât Bey şampanya kadehini kaldırır, ayakta:

— Doktor yaman bir doktordur. Doktor bir inkılâpçı ve müceddittir. müthiş bir şairdir. Doktor mühim bir siyasîdir. Doktor meşhur bir müelliftir. Doktor bir inkılâpçı ve müceddettir.

(Bu sırada doktor hem başını eğiyor, hem estağfürullah! diyordu.)

Devamla:

— Pek âlâ, Beyefendi, siz diyorsunuz ki doktoru bir yüksek memuriyete tayin edelim. Yoook. Bu, olamaz. Böyle yaman bir adamı felsefesinden, doktorluğundan, şiirinden, eserlerinden nasıl ayırabliriz? Memleketin irfanı namına günah ve yazık olur. O, höcresinde oturmalı, kitaplarını yazmalı, gençliği bir projektör gibi tenvir etmelidir.

..... Doktor (ki cömert değildir) hangisine yansın? Hem memuriyet yok hem ziyafet masrafı dâ üste gitti..

Geçende kendisine Yalovada rasgeldim ve sordum:

— Dinsizliğin peygamberi, lâyikliğin havvarisi, karıştırıcılığın ahi babası sen... Şu lâyik devirde olsun neye bir baltaya sap olamadın?

— Bir telim eksik ama o telin hangisi olduğunu daha teşhis edemedim.

— Bununla beraber sen, doktor, bir "tip" sin.

— Evet bir "tip" im şüphesiz...

— Tasdik ederim. Çömez de yetiştirdin. Kısır değilsin. Fakat yirmi küsur senedir anlayamadım: akıllı mısın, hebenneka mısın, âlim misin, kara cahil misin?

Celâl Nuri

Etibba Odası intihabatı tekrarlanacak mı?

Oda reisi Tevfik Salim Pş. buna imkânı kanunî olmadığını söylüyor

Eczacı ve diş tabiplerinin Etibba odasına kabülden sonra doktorların ekseriyeti kaybettiği, idare heyetinin kâmilen doktorlardan mürekkep olmasının şikâyetleri muçip olduğu, binaenaleyh intihabatın tecdidi için riyaseti bir takrir verildiği yazılmıştı. Bu mesele hakkında Dün bir muharririmiz Etibba odasi reisi Dr. Tevfik Salim Pş. ile görüşmüştür. Tevfik Salim Pş. şunları söylemiştir.

Tevfik Salim Pş

— Evvelâ, riyaseti, intihabın tecdidi için bir takrir verilmiş, değildir.

Ikinci olarak, eczecı ve diştabibinin iltihakından sonra doktorlar akalliyeti kalmamıştır, odada ekseriyeti gene doktorlar teşkil etmektedir.

Üçüncü nokta da şudur: Etibba odası bir kanuna tevfikan teşekkül etmiştir. Bu kanuna göre Eczacı ve diş talipleri, heyeti idareye değil, ancak haysiyet divauına birer aza intihap edebilirler. Diştabiplerinin azası intihap edilmiştir. Eczacılar için de talimatname bekliyoruz. Gelince Eczacılar da haysiyet divanına bir aza seçeceklerdir.

Etibba odası idare heyeti intihabı iki senede bir yapılır. Bu müddetten evvel tebdili için kanunun bazı tassihatı vardır. Şimdiki halde idare heyetinin kanunen tebdili için hiç bir sebep yoktur.„

Ford

Taksi inhisarı için müracaat edilmediği söyleniyor

Şehrimizdeki Ford fabrikası mümessillerinin belediyeye müracaat ederek tek taksinin kabulü takdirinde kendi gösterecekleri modelin kabulü hususunda teşebbüsatta bulundukları yazılmıştı. Hatta bu teklif kabul edildiği takdirde Ford fabrikasının faaliyetini artıracağı ve fabrikanın tevsi edileceği de ilâve edilmişti. Dün Fort fabrikasına müracaat ettik. Bize şunları söylediler. «Tarafımızdan emanete ve hükûmete böyle bir müracaat vaki olmuş değildir. Yazılanlardan haberimiz yok!»

Radyoda vaziyet

Şirketin Filips şirketi ile alâkası nedir?

Dün radyo merkezinde şirket müdürü Hayrettin Beyle görüşen bir muharririmiz şu izahatı almıştır:

— Malûm olduğu üzere Filips şirketi ile aramızda bir mukavele yapılacaktı. bu mukavele tanzim edilerek 31 Ağustosta tastik edilmiştir.

Tastik edilen mukaveleye nazaran Filips şirketi bize bir banka gibi para verecektir. Şirketimiz gene eskisi gibi müstakildir. Alacağımız bupara ile teşkilâtımızı daha vasi bir mikyasta genişleteceğiz. Bu suretle halkımıza daha çok müfit olacağız.„

Tahmil ve tahliyeciler

Dün Tahmil ve tahliye cemiyeti umumî heyeti toplanmış ve Mehmet Emin, Cemal, Ali Resul, Hasan, Ahmet, Beşir, Ömer, Abdullah, Ahmet, İsmail, Muharrem, Davut, Beyleri idare heyeti azalığına intihap etmişlerdir.

Bu intihapta kâmilen C. H. Fırkası namzetleri müttefikan rey verilmek suretile kazanmıştır.

" VAKIT "ın tefrikası 57

BU KADIN KATİL DEĞİL

Yazan: S. S. Van Dayn

Nakleden: Ömer Fehmi

Bu sözler genç kadının üzerinde müsait bir tesir husule getirdi. Bunu anlıyan Vans ilk suali sormakta gecikmedi.

— Evvelâ şu eldivenlerle çanta meselesini halledelim. Müddei umumînin zihnini karıştıran bu şeyler nasıl oldu da Bensonun evinde bulundu?

Mis Senkler sıkıntı çekmeden cevap verdi:

— Mösyö Benson beni yemeğe davet etmişti Loktantadan sonra eve giderken yarı yolda pişman oldum. Arabayı durdurdum. Acele ile çanta ve elidvenlerimi içerde unutmuştum. Taksi hareket ettikten sonra farkına vardım. Param çantemda kalmıştı. Yaya gitmeğe mecbur oldum. Çanta ile eldivenleri evine bizzat Mösyö Benson götürmüş olacak.

— İfadeleriniz benim zannımı teyit ediyor.

Vans böyle söyliyerek Markama baktı. Güldü:

— Mis Klerin evine niçin tam bir saatte gittiğini anladınız mı? dedi.

Suratını asan müddei umumî cevap vermedi.

— Şimdi Mis Kler, Bensonun sizi yemeğe ne münasebetle çağırdığını da lûtfen izah edin.

— Borsada çokça para kaybetmiştim. Bu sırada Bensonun bu zararımı telâfi edebileceği, yeniden kazanmak için bana yardımda bulunacağı aklıma geldi.

Mis Klerin yüzü hafifçe pembeleşti. Gözlerini aşağı indirdi devam etti:

— Epey bir müddetten beri bana kur yapıyordu. Fakat bunda bir suiniyet bulunabileceğini aklıma getirmiyordum. İdarehanesine gittim. Ricamı bildirdim. O akşam kendisi ile bir yemek yersem bu hususta görüşebileceğimizi söyledi. Ne demek istediğini anladım. Fakat o kadar naçar vaziyette kalmıştım ki belki kendisini kandırırım ümidi ile razı oldum.

— Yemekten sonra kendisinden muayyen bir saatte ayrılacağınızı haber verdiniz mi idi?

— Evet nısfılleylde behemehal evime gideceğimi söyledim. Ben san'atıma âşık bir kadınım. Her gece saat 12 de evime dönmeyi ve bir az teganni ile meşgul olmayı âdet edinmişimdir.

— Çok akılâne bir tedbir. Huyunuzu bütün dostlarınız biliyorlar.

— Evet hatta bazıları benimle alay bile ederler.

— Mösyö Pfif ile Miralay Ostrander de keyfiyetten haberdar mıdırlar?

— Şüphesiz!

— Peki yemek yemeden bir kaç saat evvel neden maktulün evine gittiniz de birlikte çay içtiniz?

Kadın şaşırdı. Maamafih süratle cevap verdi:

— İdarehaneden ayrıldıktan sonra yemek yemek vadinde bulunduğum için pişman oldum. Tekrar idarehaneye döndüm. Vazgeçtiğimi, gelemiyeceğimi söyliyecektim. Fakat kendisini bulamadım. Eve gitti dediler. evine gittim. Anlattım. Güldü. Bana bir fincan çay ikram etti ve bunda hiç bir tehlike olmadığına beni ikna etti. Akşam da yemek yedik.

— Siz yemek yemekten caydığınızı söylediğiniz zaman nişanlını zın kıskançlığından bahsettiniz ve kendisini ölümle tehdit ettiğini hatırlattınız. "Bu bir blöftür!„ cevabını verdi değil mi?

Mis Kler büsbütün şaşırdı:

— Evet! diye mırıldandı.

— Miralay Ostrander sizi Bensonla birlikte yemek yerken gördü değil mi?

— Evet çok korktum. Miralay Bensonu tanıyordu. Bir kaç gün evvel bana kendisinden sakınmaklığım lâzımgeldiğini söylemişti.

— Miralay ile Benson pek samimî dost idiler, halbuki, değil mi?

— Geçen haftaya kadar öyle idi. Miralay, Benson'un sözünü tutarak spekülâsyon yaptı. Benden fazla para kaybetti. Sonra Bana Bensonun sırf kendi menfaati için herkesi aldattığını, felâkete sürüklediğini söyledi. Lokantada rasgeldiğimiz zaman selâmlaşmadılar bile!

— Âlâ şimdi şu masa üzerindeki kıymetli taşlara gelelim!

— Onlar beni teshir için tedarik edilen hediyelerdi. Alçak herif iki üç taş parçası için kendisine ram olacağımı zannediyordu. Mücevheratın yirmi haziradan beri emrime amade durduğunu söyledi.

— Yirmi haziran... Markam işitiyor musun. Yirmi bir haziran Pfifin senedindeki vadenin hitam bulduğu tarihtir. Pfif paraları veremiyecek ve mücevherler müsadere olunacaktı. Peki Mis Kler Benson mücevherleri lokantaya da getirdi mi?

(Bitmedi)

Günün siyaseti:

Notingam kongresinde

İngiliz amele fırkasının 62 inci kongresi eylülün iptidasında Notingamda küşat edildi. Amele fırkasının bir müddettenberi reisikârı işgal etmesi, ve hükûmetin muhtelif hareketlerinin bizzat fırka erkânınca şiddetli tenkitlerle karşılanması dolayısile bu kongre ayrıca e hemmiyeti haizdir.

Bir seneden fazla bir müddetten beri İmparatorluk mükadderatını ele almış olan Makdonald kabinesi iş başına gelirken bir çok vaadlerde bulundu. Bunların en mühimmi işsizlikten mustarip olan amelenin halini islah ederek ihtiyacın önüne geçmekti. Muhafazakâr hükûmetin muvaffak olamıyarak sükût eyleme siniicap ettiren bu mühim meselede Makdonald kabinesi selefi kadar da iş göremedi. Bu nokta bütün Labur partinin tenkidatını davet etti.

Amele fırkası müfritleri diğer bir noktadan daha hükûmete tariz etmektedirler. Makdonald kabinesi intihabat tarzında liberallarla uyuşarak onlara bazı tavizatta bulunmağa taraftardır. Müfrit Tred. Ünyonlar bunu kabul etmiyorlar ve fedakârlıklrla serikârda kalarak fırka programına halel getirmektense muhalefet cehetinde kalarak, hükûmeti tenkit etmenin daha faydalı olacağını ileri sürüyorlar.

Notingam kongresi bu gibi cereyanların tesiri altında açıldı. Kongrenin vazifesi siyasî mahiyetteki mesaili bir tarafa bırakarak içtimaî mesail ile iştigal etmekti. Bu sahada da Tred Ünyonların yeni bir cereyana meylettikleri görülüyor. Filhakika kongre reisi mösyö Birt nakliye amelesi ittihadı namına olan beyanatında sosyalizmin tatbikına hali hazırda münasebet görmediğini söylemiştir. M. Birdin müdafaa ettiği tez mucibince Vilyam Morisin arazinin insanlar arasında taksimi hakkındaki nazariyelerinin tatbik edilebilmesi için İngiliz milletinin zihniyetinde cezrî bir tahavvül vukua gelmesi lâzımdır. Hatip daha ileri gitmiş bu lüzumun bütün milletler için varit olduğunu ve insanın yaradılışında kol lektivizm ve komünizm mefkûrelerine muarız olduğunu söyledikten sonra demiştir ki:

"Her şeyin taksimi, prensipi üzerine istinat ettirilen sosyalizm zamanımızda kabili tatbik değildir. Amele fırkası azası bile böyle bir arzu beslemiyorlar. „

M. Birdin bu beyanatından kongre ekseriyetinin memnun olmıyacağı âşikârdı. Netekim reisin nutku pek az kimse tarafından alkışlandı. Maamafih bu nutkun Demagojik olmaması kıymetini azaltmaz, belki yükseltir. aynı zamanda nutuk Makdonald kabinesinin siyasetini müdafaa eder mahiyettedir.

M. Birdin nutkunun diğer bir kısmında işsizlik hakkındaki mütaleat da yabana atılmıyacak kadar mühimdir. Diyor ki:

"İşsizlik umumî esbaptan neşet ediyor bununla beraber İngilterenin muazzam bir işsiz ordusunu beslemesi neticede memleketin feyzine halel getirir. İşsizlerin miktarının bir senede iki mislini bulması Makdonalt kabinesinin âciz bulunmasına delâlet eder.„

Böylece Notingam kongresi reisi bir taraftan müfritleri tenkit ederken diğer taraftan kabinenin mevkiini de sarsmaktadır. Eğer M. Loyitcorçun ima ettiği veçhile liberal lideri, meclis karşısında Makdonalt kabinesine hücum ederse kabinenin akalliyette kalacağı ve meclisin feshi ile yeni intihabat icrasına mecburiyet hasıl olacağı derkârdır. Ancak şurasını da unutmıyalım ki iki yüzlü liberal reisi intihabattan fırkası namına mühim bir kâr temin edeceğine kanaat getirmezse Makdonalt kabinesi ile uzlaşarak elden geleni kopardıktan sonra kabine lehinde rey vermekten çekinmiyerek tıynette bir şahsiyettir.

M. Gayur

SÜTUNLARDA SEYAHAT

Sarayla zindan arasında

Dünkü "Vakıt„ Hindistan kıral naibi ile milliyetperverlerin zindandaki reisi arasında geçen muhaberelerin hiç bir neticeye varmadığını yazdı.

Ben bu telgrafları okurken, hürriye ve ihtilâl şiirlerinin en sert ahenklisini dinliyor gibi oldum. Bütün sinirlerim zevkle titredi.

Gazetem, şeniyeti ifadeye torçlu olduğu için: « mektuplaşmalardan hiçbir netice çıkmadı.„ demekte belki haklıdır. Fakat, bee, öyle düşünmüyorum.

Verilen bu haberde neticelerin en büyüğü tahakkuk etmiştir. Sarayla zindanı ayni karşı karşıya konuşturan, sarayla zindanı bir boyda gösteren ve nihayet sarayı, zindanın ayağına kadar götüren bu hadiseden daha büyük netice mi olur? Bir Hint imparatorunun muhteşem vekili, Hindistanın Nemrut kadar mağrur kıral naibini, bir de tacı esmer, yanık alnından ve tahtı kısa bir peştemaldan ibaret olan şu çıplak omuzlu Gandiyi düşünmek, neticenin azametini kavramıya yeter.

Gazeteyi okuduktan sonra, bütün Ingiltere tarihi tepeleri, çukurları, kara ve beyaz sayıfalariyle gözümün önünden geçti. Kabiliyetle taliin kanatları üstünde bir millet için mevut ne yükseklikler varsa hepsine eren bu devlet, git gide artık kendi kanından olmıyan insanlara "tahtelbeşer„ damgasını vurmuştu. Gurur, içkilerin en keskini ve sarhoşluğu en çok sürenidir. Ingiltere, son dört asır içinde bunu bolbol tattı. Dalgadan hisarlı, buluttan burçlu adasında tekmil dünyanın köleliğine vücut vermek bütün rüyalarını doldurdu. Hint isyanı Mısır çalkanması onun burnuna dayanmış iki amonyak şişesidi. Şimdi ağır ağır gerinerek uyanıyor. Ne feci ayılış fakat!.. Sarayla zindanın birleştiği bir demde uyanmak ve bir saray penceresinden dünyaya bakmak... Hayalinden eski gururun cihangirliğini silmeden buna bilmem nasıl tahammül edilir!..

Avrupa saltanatı yıkılıyor, diyenlere artık galiba hak vermek zamanı gelmiştir. Bugün Gandiye ret cevabı vermiye tenezzül edenler yarın onun uzatacağı Hint fermanına boyun eğeceklerdir. Bugünkü tenezzül yarınki tezellülün başlangıcıdır. Istiklâl sımasının ateşini kanına duyanlar, kendi nabızlarından başka fetva dinlemezler. Onları ne tankların hücumu, ne sokak katliamları yıldırabilir; Istiklâl cepheleri çığlara benzer önüne çıkan maniler, onları daha çok büyütmekten başka netice vermez. Şimdi sarayın zindanın ayağına gittiğini görüyoruz. Yarın ne saray, ne zindan kalacaktır.

Seyyah

Fahri B.

Posta ve telgraf umumî müdürü Fahri Beyin rahatsızlığı devam etmektedir. Buna rağmen daireye gelerek idareye müteallik işlerle meşgul olmaktadir. Fahri Beyin tedavisi bittiği takdirde haftaya Ankara dönecektir.

İşaretler :

İSTİMİ SONRADAN GELECEK

«— Adliyeyi ıslah edeceğiz.

«— Maarifte umumî seviyeyi yükselteceğiz....

«— Vergiler indirilecek... v...s...v..s...

Şu saydığım şeyleri harıl harıl anlatan adamın karşısındaki:

«— Pek âlâ ama, dedi, bu program değil.... Fırka demek bir fikir ve devlet felsefesidir. S. C. F. nın devlet formülü nedir?

«— A, efendi sen ne nazarî adamsın. Hele fırka mevkii iktidare gelsin bir kere... Programı o zaman görürsün..

Dinliyen adam güldü ve:

«— Demek dedi acem şahının vapuru gibi istimi sonradan gelecek?

YENİ FİLCANCI KATIRLARI

Nasrettin hoca ölü taklidi yapmış. mezara gömmüşler. Gece olmuş... Sabaha karşı mezarı açmışlar:

«— Ahretten ne var, ne yok, demişler.

«— Filcancı katırlarını ürkütmezsen bir şey yok... diye cevap vermiş.

* * *

Fethi Bf. Paristen kalkmış İstanbula gelmiş bir muhalif fırka teşkil etmiş ve teşkilât yapmak ve nutuk söylemek için İzmire gitmiş. Arkadaşları sormuş Fethi Bey:

«— İngiliz Hakkı, kaçakçı Sait gibi filcancı katırlarını ürkütmezsen bir şey yok... diye cevap vermiş!

lar:

«— İzmirde ne var ne yok.

39 GÜN YAPILACAK İŞ VAR!

Yeni fırkanın erkânından oldukkça okumuş yazmış bir zata rasgeldim. Açtı ağzını yumdu gözünü:

«— A, fendim bu nedir? Ne haldir? Şimendifer.... Şimendifer, diyorsunuz. Memleketin taşını toprağını taşısanız satsanız demiryollarına sarfedilecek paraları çıkaramazsınız... Deve neyinize yetmiyor. İşte halis yerli malı..

«— ....

Çinin sanayileşmesini istiyen modern Çinlilerden bir grup (Hankea) da ilk demiryolunun inşası için karar vermişler, şirket teşkil etmişler, sermaye bulmuşlar fakat Çin köylüleri bir türlü mühendislerin yolları ölcüp biçmesine razı olmamışlar. Köylüyü iknka için bir çik şeyler söylemişler. Fakat köylüler uzun saçlarının uçlarını tutarak:

«— Olmaz da olmaz!... Hayır da hayır! diye ayak diremişler!

Nihayet aklının kuvvetinden emin bir mühendis demiş ki:

«— Size demir yolu yapacağız 40 günde gideceğiniz yere bir günde gideceksiniz!

Bu söz üzerine köylüler düşünceye varmışlar:

«— İyi ama yabiz sonra 39 gün ne yapacağız? Nasıl vakit geçiririz?

Demişler.

Bizde köylüler "ama nşimendifer...„ diye inliyor. Anadolu köylüsünün en güzel hayali, en büyük ümidi şimendifere dair konuşmaktır.

Çin köylüleri gibi düşünen şu bizim şehir münevverlerine haber verelim ki yapılacak bir hayli işlerimiz var

Limanları kim yapacak?

Öbür hatları kim raylıyacak?

Sulama işlerini kim başaracak?

Madenleri kim işletecek?

Deniz işlerini kim tanzim edecek?

Geride kalan 39 günde galiba bizler!

Yoksa başkaları mı?

S.E

Posta ve telgraf kursu

Posta ve telgraf idaresinde açılmış olan kursa yirmi kişi girmiştir.

Kursa iştirak edenlerin ekserisini hanımlar teşkil etmektedir. Tedrisata başlanmıştır.

KIZIL GÖMLEK

YAZAN : *Omer Rıza*

Beş kişi karar verdiler:

Her tarafa dağılacak ve bekliyeceklerdi

— 2 —

"Artık her birinizin nereye gideceğini söyliyeceğim. Seni Cermuz oğlu Basraya, Seni Kerrus oğlu Kûfeye, seni Meymun oğlu Şama, ve seni Yakup oğlu Mısıra göndereceğim. Orada çalışacaksınız. Biribirimize veda edelim ve ayrılalım„

Karanlık mağarada toplanan bu saçlı sakallı beş kişi biribirlerine sarıldılar ve bu gizli inden çıktılar. Sabahın doğmasını beklemek için birer tarafa yaslandılar.

Güneş doğduktan sonra her biri heğbesini sırtladı ve şehre indi. Bunlar burada, bir daha toplanmadılar. Çünkü yapacakları işin bir kimse tarafından anlaşılmasını, bir kimsenin onlardan zerre kadar şüphe etmesini istemiyorlardı. En küçük şüphe onları hükûmetin eline düşürürdü. Hükûmetin eline düşmek onların bütün tasavvurlarını, bütün tertiplerini bozardı. Onun için bunlar, şehirden ve her gözün tarassudundan, uzak bir yerde toplanmışlar ve kararlarını orada vermişlerdi. Onları bu kadar ihtiyatlı harekete sevkeden âmil, hükûmetin müfrit teyakkuzundan fazla konuştukları meselelerin, verdikleri kararların büyüklüğü idi.

Çünkü bu beş kişi koca bir imparatorluğu yıkmak ümidile hareket ediyorlardı. Bunlar, San'a şehrinin bir tarafında bir kaç kere görüşmüşler, nihayet Sam kalelerinin harabelerinde herkesten uzak bir yerde birleşerek imparatorluğun her tarafma dağılmağa karar vermişlerdi.

Bunların beşi de yahudi idi. Beşi de ayni fikirle hareket ediyorlardı. Onların içini büyük bir kin yakıyordu. Çünkü İsrail oğullarının ikinci "Arzı mev'ut„ telâkki ettikleri bu yerlerde, barınmalarına imkân kalmamıştı. Gün geçtikçe onların mukadderatı tehlikeye düşüyordu. Bir zamanlar, Yemen ve Hicaz onlrın hâkim olduları birer ülke idi. Hicazın bir çok taraflarını onlar istimlâk etmişlerdi. Teyma, Fedek, Hayber, Vadil Kura ve bilhassa Yesrip yani Medine onlara ait idi. Milâdın 70 inci senesinde yahudi mabedinin tahribinden, daha sonra imparator Hadriyanın yahudileri Kenan arazisinden tardü teb'it etmesinden sonra yahudiler, akın akın Arabistana inmişler, Hicazda ve Yemende yerleşmişler, bu memleketleri ikinci "Arzı mev'ut„ saymışlardı. Bu memleketlerin serveti, onların elinde idi. Kuvvetli ve müstahkem kaleler içinde yaşıyan yahudiler, bütün bu havalide fermanferma idiler. Onlardan ödünç para alan etraftaki ahali, onlara esir olacak bir vaziyete düşmüşlerdi.

Hicazda bu vaziyeti ihraz eden yahudiler, mütemadî propaganda ile muhitı yahudileştirmeğe ve bu suretle rakipsiz bir hâkimiyet sahibi olmağa çalışıyorlardı. Fakat onların bu propağandaları, daha fazla cenupta ve Yemende müessir olmuş, bir çok kabileler, onların dinine girdikten başka Yemen hükümdarlığını deruhte eden Zu Nuvas ta yahudiliği kabul etmiş ve bu suretle yahudiler Yemende saltanatlarını kurmuşlardı.

Bir aralık Habeşistandan Yemene gelen hiristiyanlar yahudileri tazyik etmişler ve onların hâkimiyetine nihayet vermişler, buna mukabil yahudiler İran ile anlaşarak onları Yemenden koğmuşlar ve eski hâkimiyetlerini ihya etmişlerdi.

Fakat islâmiyetin zühurundan sonra işler değişmişti. Yahudiler, bu yeni hareketin düşmanlarile birleşerek ona silâh kaldırmışlar, onu imha için sonuna kadar çalışmışlardı. Neticede yeni hareket muzaffer olduğundan yahudilik, bütün Hicazda sönmüş, yahudiler buradan sökülüp atılmışlardı. Buna rağmen yahudilik Yemende yaşıyordu. Fakat bir taraftan Yemen yahudilerinin nüfuz ve satvetine güvendikleri, siyasetini güttükleri İran islâmiyeti kabul etmiş, diğer taraftan onların yahudileştirdikleri araplar, hemen kâmilen müslüman olmuşlardı. Yemen yahudileri, müslümanlığın nüfuz ve intişarına mâni olmak için ellerinden geleni yapmışlar, mukavemetin her türlüsünü göstermişler, fakat neticede onların bütün mukavemetleri kırılmış, bütün intrikaları suya düşmüştü. Hicaz yahudilerinin akibeti, Yemen yahudilerinin başında dolaşıyordu. Bunlar da yaptıklarının cezasına uğrıyacak, bunlar da yerlerinden, yurtlarından, sökülecek; mallarından, kazançlarından, mahrum kalacaklardı. Bu onların islâmiyete karşı gösterdikleri müsellâh mukavemetin, mütemadî ihanetin haklı mukabelesi idi.

Yemen yahudileri, başlarında dolaşan bu tehlikeden titriyorlardı. Yeniden diyar diyar sürünmek, her yerde türlü türlü tazyikler ve itisaflarla karşılaşmak; her yerde oğullarından köleler, kızlarından cariyeler vermek, bilhassa asırlarca devam eden gayretle kazanılan servetleri bırakmak, Yemen yahudilerini mustarip ediyor, onları derinden kıvrandırıyordu. Fakat onlar, korktukları bu akibete, müstehak olmuşlardı. Onların müslümanlar aleyhinde iştirak etmedikleri bir harp, karışmadıkları bir sui kast yoktu. Onlara emniyet verildiği, onlardan bitaraf kalmaları istendiği halde onlar, uslu durmamışlar, daima fesat ve fitne âmili olmuşlar, daima sui kastler tertip etmişlerdi.

Buna karşı son çareye baş vurmak, onların şerrü şurundan kurtulmak ve onları sürmek icap ediyordu.

Yemen yahudileri, bu korkunç akibeti düşünerek matem tutuyorlardı. San'anın ücra köşelerinde ve şehirden uzak kalan Sam kalelerinin harabelerinde toplanan beş yahudinin maksadı bu akibete karşı gelmekti. Onların içlerinden biri bir çare bulmuştu. Yeni bir fesat hazırlamak, devleti bu fesat ile meşgul ederek kendilerini kurtarmak! Bu beş kişi bunu nasıl yapacaklarını uzun uzadıya düşünmüşler, neticede bu fikri ileri süren Sebe oğlu, onları dağbaşında toplıyarak ilk talimatını vermişti.

Bu beş kişi, kararlaştırdıkları şekilde hareket etmişler, Cermuz oğlu Basraya, Kerrus oğlu Kûfeye, Meymun oğlu Şama ve Yakup oğlu Mısıra gitmişler, bu gizli cemiyetin başında bulunan Sebe oğlu ise Medineye hareket etmişti.

(Bitmedi)

Bir kadın

Malmüdürü oldu

Bayazıt kaymakamlığındaki münhal malmüdürlüğüne Fıtnat Hanım tayin edilmiştir. Ilk kadın malmüdürü yakında Ankaradan şehrimize gelecek ve vazifesine başlıyacaktır.

Fethi B.

[*Üst tarafı 7 inci sayıfada*]

Burada tren kalkarken Fethi Beye bir tepsi içinde tuz ekmek hediye edildi.

Affedersiniz, okumamıştım!

Dün bir akşam gazetesinin telgrafında Fethi Beyin şu sözleri vardı:

"6 Eylül tarihli (Vakıt) ve (Milliyet) gazetelerinde Izmirde halk tarafından başında bulunduğum fırkayı tebcilen yapılan tezahürat esnasında Karşıyakada bir akrabamın evine iltica ettiğim manasını işrap edecek yazılar görülmüştür.

Bu haber külliyen yalandır. Geldiğim gündenberi candan bir muhabbet ve teveccüh gördüğüm muhterem ve aziz Izmir halkının samimî tezahüratı karşısında ilticagâh aramak bana düşmez.

Halka hakaret ettikleri için taşlanmış olanlar ilticagâh aramak ıztırarında kalmışlar ve hakikati tariften başka istinatgâhları olmadığını göstermişlerdir.

Fethi Beyin bu garip beyanatını hayretle okumuş ve bu sözleri söylemiş olacağına inanmak istememiştik; gazetemizde Fethi beyin dediği şekil ve maalda bir fıkra intişar etmemiştir. Bu cihet, Manisada bulunan hususî muhabirimiz tarafından Fethi Beye söylenmiş ve mumaileyh bunun üzerine muharririmize şu cevabı vermiştir:

« — Ben Vakıti görmemiştim, affedersiniz, sözlerim Milliyete aittir!,,

Lider hem gazeteleri okumuyor, hem okumadığı şeyler hakkında beyanatta bulunuyor demek... tuhaf!

Ağa oğlu

Manisa, 8 (VAKIT) — Ağaoğlu Ahmet Bey bu akşam Ankaraya gitmek üzere buradan hareket edecektir.

Bursa ve Balıkesir

Izmir, 8 (Vakıt) — Bursa meb'usu Semih ve Balıkesir meb'usu Naki Beylerden Fethi Beye gelen telgraflarda Bursa ve Balıkesirde yeni fırkanın merkez ocaklarının teşekkül ettiği ve faaliyete başladığı bildirilmekte, lider oralara davet edilmektedir.

İzmir gazeteleri

Izmir, 7 (Vakıt) — " Gecikmiştir „ Izmir gazeteleri bugün ikinci tabı yaparak Fethi Beyin nutkunu neşrettiler.

Izmir ocağının beyannamesi

Izmir, 8 (Vakıt) — S. C. F. Izmir merkez ocağı bir beyanname neşretti, bunda birinci kordonda rıhtım hanında eylülün on birinden itibaren aza kaydına başlanacağı, sui şöhretle tanınmamış, vatana karşı hiyanetle itham edilmemiş, 18 yaşından yukarı her Türkün fırkaya aza olabileceği bildirilmektedir.

Gaziye çekilen telgraf

Izmir, 8 (Vakıt) — Fethi B., Gazi Hazretlerine bir tegraf çekerek halkın, hürmetini iblâga kendisini memur ettiğini bildirmiştir.

İzmirde bir hadise

Izmir, 8 (Vakıt) — Bu sabah incir amelesinden bir grup, grev ilân ederek çalıştıkları incir mağazasına hücum etmişler, fakat vak'a mahalline gelen Jandarma kuvvetinin müdafaası üzerine dağılmışlardır.

Haluk Cemal

işlerine başladılar

İzmir, 8 (VAKIT) — Bu sabah ücretlerinin azlığını ileri sürerek grev yapan liman tahmil ve tahliye amelesi işine başlamıştır. İncir amelesinin de büyük bir kısmı toplanmıştır. Kadınlar çalışmağa devam etmişlerdir. Yarın diğer amelenin de işlerine devam edeceği anlaşılıyor. Zabıtaca tevkif olunan muharriklerin adedi 14ü bulmuştur.

Tevkifmi edilecekler?

Son hadiseler münasebetile Izmir gazetelerinden bazılarında intişar eden yazılar, Izmir müddeiumumiliğince müheyyiç ve asılsız neşriyat mahiyetinde görülmüştür, bu itibarla bu gazeteler hakkında kanunî takibat yapılmaktadır. Bu neşriyatın uyandırdığı heyecan üzerine karışıklık çıkmış, müsademeler olmuş, bir kişi ölmüş bulunduğu için bu neşriyatı yapan Izmir gazeteleri mes'ul müdür ve muharrirlerinin tevkif edilecekleri, muhakemelerinin mevkufen icra olunacağı kavdedilmektedir.

Dahiliye vekâletinin tamimi

Dahiliye vekâleti, son hadisler dolayısile Izmire gönderilen tamimin bir suretini de Istanbul vilâyetine göndermiştir. Bu tamim Başvekil Ismet Pş. Hz. nin Fethi Beyin tam bir serbesti içinde nutkunu irat etmesi için lâzım gelen tendbirlerin alınması hakkındaki beyanatını ihtiva etmektedir.

"VAKIT „ IN ŞEHIR HABRLERI

Teşkilâtı kimler yapıyor?

Reşit Galip Bey, S. C. Fırkasından istifa etti

Refik Beyin yeni fırkaya girip girmemesi mesele oldu

Serbest Cümhuriyet Fırkası İstanbul merkezi idare heyeti dün akşam beş buçukta terbiye müderrisi İsmail Hakkı Beyin riyasetinde toplanmış ve fırka teşkilâtı etrafındaki mesaisine devam etmiştir.

Dünkü içtimaa Kırşehir meb'usu Refik İsmail, Orhan Mitat, Salâheddin, Hasan Tosun, Murat Beyler iştirak etmişlerdir. Fırkanın Beşiktaş muvakkat mutemetliğine Kütahyalı zade Sabri, Bakırköye Galip Kemali, Adalara Sadi Riza Beyler tayin edilmişlerdir.

Fırkanın Üsküdar, Beykoz, Şile, Kartal ocaklarında çalışacak zevat ta taayyün etmiş, bu ocakların resmî mühürleri ve kâğıtları gönderilmiştir.

İstanbul teşkilâtı on beş gün içinde itmam edilecektir.

TRAKYA TEŞKİLÂTI

S. C. Fırkasının Trakyada teşkilâtını yapmağa giden Hasan Tosun Bey şehrimize gelmiştir. Fırkanın Kırklareli teşkilâtına avukat Celâl, Edirne teşkilâtına baro reisi Hayrettin, Uzunköprü teşkilâtına da diş doktoru Aehmet Rıfkı Beyler memur edilmişlerdir.

İZMİR OCAK HEYETİ

S. C. F. İzmir merkez ocağı heyeti şu zevattan teşekkül etmiştir:

Doktor Ekrem Hayri, sabık Adana ve Manisa valisi İsmail Müştak, Operatör Dr. Esat, Avukat Süleyman Faik, Avukat Nuri Fettah, Avukat İbrahim Etem, Tüccar Şerifzade Salâheddin Beyler.

Ekrem Hayri B. heyetin reisi, İsmail Müştak Bey kâtibi olacaktır.

Diğer iki azanın isimleri ayrıca tesbit edilecektir.

S. C. Fırkasının Aydın teşkilâtına sabık harikzedegân cemiyeti reisi Şirinzade Fuat, Manisa teşkilâtına Raşit, Kuşadası teşkilâtına ihtiyat zabitlerinden Fuat Beyler memur edilmişlerdir.

Reşit Galip B. yeni fırkadan çıktı

Aydın Meb'usu Doktor Reşit Galip Beyin S. C. Fırkasından istifa ettiği söylenmektedir. Yazıldığına göre bu istifanın sebebi de yeni fırkanın takip ettiği siyasetin kanaatine muvafık olmamasıdır.

Dün bu haber hakkında tenevvür etmek üzre Reşit Galip Beyle görüşmek istedik. İki gündür saraydaki dairesinde hafif bir rahatsızlık dolayısile istirahat halinde bulunan Reşit Galip Bey kendisine bu mesele hakkında tevcih edilen suallere bugün için cevap veremiyeceğini bildirmiş, istifa haberinin doğru veya yanlış olduğu hakkında bir şey söylememiştir.

Diğer taraftan ayni şayiayı S. C. Fırkası merkezinde tahkik eden bir arkadaşımıza, böyle bir istifadan fırkanın malûmatı olmadığı, cevabı verilmiştir.

Refik B. yeni fırkaya girdi mi, girmedi mi?

Serbest Cümhuriyet Fırkasının vilâyet idare heyeti riyasetine intihap edilen sabık İcra Reisi Ahmet Refik Beyin üç içtimaa iştirak ettikten sonra istifa ettiği yazılmıştı. Dün bu hususta S. C. F. ocak heyeti umumî kâtibi Orhan Mitat B. Refik Beyin Serbest Fırkaya intisap ettiğinin bir emri muhakkak olduğunu, hatta reis sıfatile üç içtimada bulunduğunu ve bir çok evrak imzaladığını söylemiştir. Bir refikımız da Refik Beyin yeni fırka hakkında bazı vesaik neşredeceğini yazmıştı. Dün Refik Beyi aradık. Galatada yazıhanesinde bulduk. Refik B. yazılan ve söylenenler hakkında şunları söyledi:

İlkönce itizar etmiş olduğumu, içtimalara iştirakim hakkındaki neşriyatı hastalığım hasebile evimden çıkmadığım günlerde gazetelerde görerek ismim etrafındaki neşriyata nihayet vermek için yeni fırkaya dahil bulunmadığımı gazetelerle neşreylediğim ve vesaik neşri hususunu şimdi sizden duyduğumu söylersem suallerinize karşı kâfi cevap vermiş olurum.,,

Belediyede

İntihap hazırlığı günden güne ilerliyor

C. H. F. merkezindeki içtima

C. H. Fırkasında kaza ve nahiye mutemetleri dün Hakkı Şinasi Paşanın riyasetinde toplanmışlardır. Bu içtimada belediye intihabatına âit hususat konuşulmuştur. Intihap encümenleri cetvellerin tetkikile uğraşmaktadır. Encümenler hemen hergün kaza ve nahiye merkezlerinde toplanmaktadır.

Listelerin ancak ongüne kadar asılabileceği tahmin edilmektedir. Yalnız daha evel, belediye listelerinde isimleri olmıyanların hangi güne kadar itiraz hakkı olacağı, intihabın hangi gün başlıyacağı ne günü rey vermiye gelenlerini münasip vasıtalarla ilân edecektir.

Listelerin asılı kaldığı altı gün zarfında müntehiplerin isimleri listelerde yanlış ve mükerrer yazılmış veya hiç yazılmamışsa ileri sürülen itirazlar intihap encümenince dinlenerek icabeden tashihat yapılacaktır. Itirazlar varit görülmezse ret ve muterize tebliğ olunacaktır.

Listeler asıldığının altıncı günü akşamı saat altıda kaldırılacaktır. Intihap encümenleri salâhiyeti dahilindeki tashihatı eylülün son günü akşamına kadar bitireceklerdir.

Numan B.

Hariciye müsteşarı Avrupadan döndü

Numan B. Avrupada bir takım mukavelelerin aktinde hazır bulunmuştur

Hariciye vekâleti müsteşarı Numan B. evvelki günkü ekspresle Avrupadan şehrimize dönmüştür.

Hariciye müs eşarı Numan B.

Numan Bey Avrupa seyahati hakkında bir muharririmize şunları söylemiştir:

—Tedavi ve istirahat için Avrupaya gitmiştim. Üç ay kadar devam eden bu seyahatim esnasında uğradığım bazı memleketler siyasî ricalile görüştüm. Berlinde bulunduğum müddet zarfında Almanya ile Türkiye arasında iadei mücrimin mukavelesinin müzakeresile meşgul oldum. Bu müzakerat hüsnü suretle neticelenmiş ve mukavelename Türkiye hükûmeti namına tarafımdan imzalanmıştır.

Pragda da Çekoslovakya ile hükûmetimiz arasında adlî yardım ve iadei mücrimin mukavelelerini müzakere ve intaç ettim. Bu mukaveleler de imzalanmıştır.

Avdetimde Sofyada Bulgar Başvekili tarafından kabul olundum. Bulgar hükûmetile de iadei mücrimin mukavelesi müzakeratını yapmam mukarrerdi. Fakat Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Beyefendinin Rusya seyaheti esnasında Ankarada bulunmam icap ettiğinden bu müzakerata başlamadım.

Yarın akşam "bugün,, Ankaraya gidiyorum. Tevfik Rüştü Beyefendi ile görüşmeden size daha fazla malûmat veremiyeceğim.

Maliye vekili

Acaba Avrupadan hayırlı haberle mi döndü?

Maliye vekili Saraç oğlu Şükrü B. dün Perapalas otelinde bazı dostlarının ve maliye müsteşarı Ali Rıza, gümrükler umum müdürü Ihsan Rıfat, Beylerin ziyaretlerini kabul etmiştir.

Şükrü bey bu arada kendisini gören muharririmize:

— Henüz dinlenemedim. Arkadaşlarlada görüşemedim. Birkaç gün buradayım. Sizinle uzun uzun görüşürüz. Demiş ve "inşallah hayırlı haberler getirdiniz,, sualine gülmekle mukabele etmiştir.

Balıkçılar kongresi

Balıkçılar cemiyeti umumî heyeti önümüzdeki hafta içinde toplanarak kongrelerini aktedeceklerdir.

VAKIT

9 Eylül Pazartesi 930

	Dahilde	Hariçte
1 aylığı Kuruş	150	—
3 „ „	400	800
6 „ „	750	1450
12 „ „	1400	2700

Rebiülahır 1349 — 15

Bu geceki Ay

Hz Mer. emin doğuşu

Güneşin doğuşu: 5,33 — batışı 18,32

Ayın doğuşu: 19,20 — batışı: 6,38

Namaz vakitleri

Sabah	Öğle	İkindi	Akşam	Yatsı	İmsak
4.03	12.12	15.49	18.32	20.06	3.49

Hava:

Dün azamî hararet 23derece olmuştur. Bugün mutavasıt şiddetle poyraz esecek, hava bulutlu olacaktır.

Radyo:

Bu akşam Ankarada

Riyaseticümhur musiki heyeti
Saat 19 Bando

1— Ober: Lediyaman
2— Asador: Leblebici Horhor
3— Iaro: Ün suvar
4— Valdoyfel: Vals
5— Dalva: Tango
6— Zati: Şark marşı

Bu akşam Istanbulda

Saat sekizden ona kadar alaturka fasıl.

Sinemalar:

Alkaza — Kırmızı bulut
Alemdar — Aksayi şarkta vahşet
Beşiktaş Hilâl — Verdün
Ekler — Kuvvetin hükümdarı
Elhamra — Bir kadın yalanı
Etuval — İntikam
Fransız — Memnu saadet
Melek — Define ararken
Şık — Aşık
SüreyyaKadıköy Bglninzebacaarı

Neclâ H.

Darülbedayiden istifa etti

Darülbedayi san'atkârlarından Neclâ H. istifa etmiştir.

Öğrendiğimize göre Neclâ H. müessenin yeni turnesinde kendisine diğer birinci sınıf kadın san'atkârlarla ayni derecede hisse verilmesini istemiştir.

Bu talep murakabe encümeninde tetkik edilmiş, encümen turnelerde artistlerin serbest olduklarını, hisse ihtilâflarını kendi aralarında halledeceklerini söylemiş, fakat Neclâ H., talebi kabul edilmediği takdirde turneye iştirak etmiyeceğini bildirmiştir. Halbuki kendisinin turnede temsil edilecek Topaz piyesinde rolü olduğu için encümen bu rolün Neclâ H. tarafından temsili noktasında ısrar etmiş, bu da istifa ile neticelenmiştir.

Hayvan sergisi

Şehrimizde teşrinievvelde açılacak

Teşrinievvelde şehrimizde bir hayvanatı ehliye sergisi açılacaktır. Bu sergiye at, öküz, inek, keçi, kuzu ve emsali bilumum ehli hayvanları teşhir edecektir.

Sergide birincilik kazanacak hayvan sahiplerine 5000 lira ikramiye dağıtılacaktır. Serginin eski istablı âmirede açılacağı söylenilmektedir.

Vilayette

Baytar müdürü men'i muhakeme kararı aldı

Vilâyet idare heyeti toplanmıştır. Baytar müdürü Rasim B. hakkında süt ineklerin damızlık olarak gümrüksüz olarak ithal edilmiş olması maddesinden dolayı tahkikat yapılıyordu. Bu iddia tahakkuk etmediğinden Rasim B. hakkında meni muhakeme kararı verilmiştir.

KANSIZLIK

Kansızlık için yegâne deva kanı ihya eden En muntahip etibba tarafından tertip edelmiştir.

Nörasteni zafiyet ve Chlorose

SIROP DESCHIENS, PARIS

Fethi Beye cevap

[Üst tarafı 2 inci sayıfada]

Fethi Beyefendi (Liberalizm) mesleğini tarif ederken: «Liberalizm, devlete ait olan vazifeleri devlete bırakmak, efrada ait vazifeleri de şahsî teşebbüslere terk etmek, ve teşebbüslerin inkişafına engel olacak müdahaleleri asla tecviz etmemektir.» diyor. Onun için hususî şirket halindeki liman inhisarının ilgasını istiyor. Halbuki Ismet Paşa hükûmeti "Biz mutedil devletçiyiz. Bir memlekette millî iktısadiyatın inkişafı için vücudu zarurî görülen vasıtaları fertler yapamazlar ise bunu devlet bütçesile yaparız.„ diyor. Bunun için Istandul limanında kâr maksadile çalışan ve memleketin iktısadî inkişafı namına malî fedakârlık yapmasına imkân olmıyan hususî inhisar sistemini kaldırarak yerine devlet inhisarı koymağı ve bütün liman işlerini bir idare eline vermeği istiyor.

Işte aradaki fark buradadır.

Şimdi asıl mühim noktaya geliyoruz: Fethi Beyfendinin nutpklarında en zaif gördüğümüz cihet en esaslı meseleler hakkında vuzuh ve sarahat bulunmamasıdır. Meselâ Fethi Beyfendi şimendifer yapmağa taraftardır. Bununla beraber istikraz aktine imkân olmadığını da kabul ediyor. Ancak şimendifer yaparken memleketin servetini korumak lâzımdır, diyor. Yani şimendifer inşaatının memleket veziyeti iktısadiyesine fena tesir edeceğini söylüyor. O halde bu tarzı ifade ile: "Şimendifer yapmıyalım. Bugünkü iktısadî vaziyetimiz buna müsait değildir„ mi demek istiyor? Bugünkü iktısadî vaziyete göre devlet bütçesile şimendifer yapılabileceğini kabul ediyorsa bu suretle daha ne kadar şimendifer yapılabileceği fikrinde bulunuyor?

Sonra vergilerin ağırlığından bahsediyor. Fakat bunların hangisini ne şekilde tenzil etmek istediğini sarahaten söylemiyor.

Sonra Avrupadan memlekete sermaye getirmek için tedbirler alacağını iddia ediyor. Bu tedbirlerin nelerden ibaret olduğu hakkında müphem müphem bir kaç kelimeden başka bir şey söylemiyor. Hulâsa Fethi Beyfendi muayyen ve kat'î bir mana ifade etmiyen sözleri bir tarafa bırakmalıdır. Gayet açık sözler ile iddialarını izah etmeli, muayyen bir fikir sahasında münakaşaya girmelidir. Yapmak istediği şeylerin ne dereceye kadar kabili tatbik olduğunu efkârı umumiyeye göstermelidir.

Mehmet Asım

Üsküdar hukuk hâkimliğinden:

Üsküdarda Valdei alık mahallesinde Abacı dede sokağında 49 numaralı hanede sakin Ayşe Hanımın kocası Girmasında Selimiye mahallesinde sakin Mehmet Ef. oğlu kunduracı Mehmet Ef. aleyhine kendisi darp ve tegayyüp ettiği ve bakmadığı cihetle boşamalarına karar itası hususunda ikame eylediği davasının icra ve ikmal kılınan muhakemesi neticesinde müddeialeyh Mehmet Ef.nin ikametgâhı meçhul bulunduğundan ilânen tebligat icra kılındığı halde mahkemeye gelmemesi ve müttehaz gıyap kararına defi itiraz eylememesi ve müddei karısı Ayşe Hanımı darp eylediği iki senedenberi mumaileyhayı terkeylediği bilbeyyine sabit olduğundan medenî kanunun 130-138 inci maddeleri mucibince iki tarafın boşamalarına ve kabahatlı olduğu tezahür eden müddeialeyhin bir sene müddetle evlenmemesine temyizi kabil olmak üzere 7 nisan 930 tarihinde karar verilerek davacı Ayşe Hanıma emrü tefhimi icra kılındığından keyfiyet müddeialeyh Mehmet Efendinin malûmu olmak üzere ilân olunur.

Meraklı şeyler

Navarinde

Batan 10,000,000 Türk altını

Acaba denizin dibinden çıkarılabilecek mi?

Son posta ile gelen Londra gazetelerinin verdiği malûmata göre, hemen yüz sene mukaddem Navarin körfezinde batan Türk - Mısır donanmasındaki 10,000,000 altını çıkarmak için teşebbüsler vuku bulmaktadır.

Deyli Ekspresin verdiği malûmata göre 100 sene evel Rus, Ingiliz ve Fransız donanmaları tarafınan batırılan Türk - Mısır gemilerinin yalnız amiral gemisi içinde 200,000 altın bulunuyordu. Bundan başka bu gemide bir çok mücevherler de bulunuyordu.

Fakat bu gemiler 320 kulaç su altında bulunmaktadır.

Şimdiye kadar bu defineyi ele geçirmek için bir çok defalar çalışmışlar, fakat muvaffak olamamışlardır.

Halbuki son zamanlarda dalgıçların 250 kulaç derinliğine kadar inmelerine müsait olan elbiseler yapılmıştır.

Bu elbiseleri yapan, aslan Iranlı olan Jojef Salim Perestir.

Bu elbiseler Yunanlı dalgıçlar tarafından kullanılarak Navarinde batan gemilerdeki altınların ve mücevherlerin çıkarılmasına çalışılacaktır.

Orta Amerikada felaket

Şiddetli bir kasırga Antil denizindeki Hayti adasını tahrip etti

Nevyorktan alınan malûmata nazaran misli nadir görülür bir kasırga Hayti adasını tahrip etmiştir. Maddî hasarat miktarı hesapsızdır. 300 den fazla telet 1000 den fazla mecruh vardır.

Adanın en ziyade ziyan gören noktası Sendominik şehridir. Burada bütün evler yıkılmıştır. Bir sıra rüzgârın sürati saatte 250 kilometreyi bulmuştur. Bu derece sürat şimdiye kadar duyulmamıştır. Haytı cümhur reisi bütün orduyu seferber haline koymuş ve kazazedelere imdat yetiştirmiştir.

Bütün telefon telleri koptuğundan ve köprüler yıkıldığından memleket dahilinde ne olduğu bilinmiyor. 25000 kişi açıkta kalmıştır. Amerika Salibi Ahmeri hemen kaza mahalline yetişmek için emir almıştır.

Hükûmet ada dahilinde idarei örfiye ilânına mecbur kalmıştır.

VAKIT — Hayıti adası büyük antillerden biridir. Adanın üzerinde biri Hayıti diğeri Sendominigo isminde iki müstakil zenci cümhuriyeti vardır. Telgraflardan anlaşıldığına göre asıl tahribat Sandomingo cümhuriyeti dahilinde vukua gelmiştir. Bu cümhuriyetin bir milyon kadar nüfusu vardır.

Küçük haberler

Belediye mütekaitleri

Belediye mütekaidin maaşları bugünden itibaren verilmeğe başlanacaktır. Yoklama badema belediye dairesinde değil Üsküdar, Beyoğlu, Beyazıt kaymakamlarında yapılacaktır.

Otomatik telefon

Telafon şirketi otomatik telefon tertibatına devam etmektedir. İstanbul cihetinde yermi yere yeni makinalar konmuştur. Bir buçuk sene zarfında tesisat bitirilmiş olacaktır.

Irak maslahatgüzarı

Irak hükûmetinin Ankara maslahatgüzarı Ata Emin B. dün akşam Ankaraya gitmiştir.

Resim muallimliği

Orta mekteplerde resim muallimliği için müracaat eden zevatın imtihanları dün Güzel san'atlar akademisinde bir mümeyyiz heyeti huzurunda icra edilmiştir.

Gelenler

Gümüşane valiliğinden İçel valiliğine tayin edilen Sait B., İstanbul Ticaret odası reisi Nemli zade Mitat B. dün Ankara vapurile şehrimize gelmişlerdir.

Adliyede

Bir Katil davasının tahkikatı

Siirtli Aptullahı öldüren Timorla şoför Ahmedin isticvabına dördüncü müstantiklikte devam edilmiş ve şoför Remzi gazinocu Ismail Suat H.la M. Kiçe şahit olarak dinlenilmiştir.

Tahkikatı ikmalinden sonra eyrak ağırcezaya verilecektir.

Bir kadın hakim daha...

Bir hakimliğe tayinini istiyen Hukuk mezunlarından Nezahat H. Izmir ağır ceza aza mülâzimliğine tayin edilmiştir.

Portoriş

ölen Fransız akademisi âzası kimdir?

Fransız akademisi ârasından Mösyö lö Portorişin vefat ettiği telgraf haberi olarak bildirilmişti. Cidna ile gelen Fransız postasında bu edibin vefatı hakkında tafsilât veriliyor: Mösyö dö Porteriş bir kaç günden beri bir bardak maden suyunda başka bir şey almıyordu.

Portoriş Fransız tiyatrosu üzerinde büyük tesir göstermiş bir şahsiyettir. Kendisi kalp hislerini tahlilde mahirdir. Piyeslerinin kahramanları bir türlü mukavemet edemedikleri bir şeametin tesirindedirler. O onların bütün hislerini tahlil eder. Mösyö Lanson demiştir ki: "Vaktile aşk ve hissiyatı âliyeye ait piyesler için Rasin ve Mariboya müracat ediniz derdik. Bu iki şahsiyete Potorişin ismini ilâve etmelidir.„

Portorişin başlıca asarı: "Maşuka, Mazi, Fransuazın talii; Vefasız; başdönmesidir.„ En son eseri olan "Ihtiyar adam„ 1911 de sahneye vazedilmiştir. Ondan sonra Portoriş piyes yazmaktan vaz geçmiştir.

KIRALIK ÇIFTLIK

Kısıklı tramvayına yarım saat mesafede münbit ve suyu mebzul her türlü ziraata müsait vâsi arazi, bahçe ve bostanları, müteaddit ahır ve binaları havidir. İstanbul balıkhanesi civarında Peynirci sokağında Adapazar - Ceyve Nakliyat Ambarı sahibi Tahsin Beye müracaat edilmelidir.

Gayri mübadiller

Bonoların bir an evvel tevziini istiyorlar

Gayri mübadiller cemiyeti namına Istanbul meb'usu Hüseyin ve cemiyet reislerinden Celâl beyler dün maliye vekili Şükrü beyi ziyaret ederek uzun uzadıya görüşmüşlerdir.

Gayri mübadillerin vaziyeti şudur:

Atina itilâfnamesi Yunanistanda şehirler dahilinde bulunan musakkafatın iadesini emrediyordu.

Hükûmetimiz son Ankara mukavelesinde bu musakkafatın da Yunanlılara terkolunarak takasa mahsup ve ithal edilmesini kabul etmiştir.

Gayrı mübadillerin bu suretle Yunanistanda terkettikleri emlâkin kıymeti, firarî rumların Istanbul belediye hudutları haricinde bıraktıkları emlâkin kıymetinden çok fazla istihkaklarına mukabil maliye vekâleti bono tevzi edecekti. Gayri mübadiller bu bonoların bir an evvel verilmesini, şimdi bulundukları elîm vaziyetten kurtarılmalarını istemektedirler.

Etabli Rumlar

Kendilerine 150 bin Ingiliz lirası dağıtılacak

Muhtelit mübadele komisyonu Ankara itilâfnamesi mucebince Yunanlılardan alınarak Anadoluda emlâk terketmiş Istanbullu etabli Rumlara tevzi edilecek olan 150 bin Ingiliz lırasının tevzii için yapılacak hazırlıklarla meşgul olmaktadır.

Etabli Rumlar yarından itibaren komisyona müracaat ederek matbu talepnamelerden alacaklar ve bunları doldurulmuş olarak, Anadoluda emlük terkettiklerini ispat eden evraklarile birlikte 10 teşrinisaniye kadar komisyona tevdi edeceklerdir.

Komisyon bu evrakı tetkik ederek istihkak sahiplerini tesbit edecek ve tevziat için lâzımgelen her türlü istihzaratı tamamlayacaktır. Bu suretle Yunanlılardan 150 bin lira gelir gelmez tevziata derhal başlanabilecektir.

Diğer taraftan etebli vesikaları tevziatına devam olunmaktadır. Şimdiye kadar altıncı tâli mübadele komisyonu tarafından evvelce vesikalarını almış olan 27500 kişile birlikte otuz binden fazla Istanbullu Ruma etabli vesikası verilmişt.

Vesika alacak Rumların miktarı 90000 kişi olarak tahmin edilmektedir.

Garbî Terakyadaki Türklere de Gümülcünedeki dokuzuncu mübadele komisyonu tarafından etabli vesikaları verilmektedir. Şimdiye kadar vesika alan Türkler üç binden fazladır.

Çarşamba günü mübadele komisyonunda üçüncü büro toplanarak etabli vesikaları tevziatı hakkında idarî bazı kararlar verecektir.

Mevlüdü Nebevi

Müskirat müdürü umumisi Asım beyin irtihal eden haremi Rana hanımın ruhuna ittihaf edilmek üzere önümüzdeki cuma günü Fatih camii şerifinde Mevlüdü nebevi kıraat olunacağından ihvanı dinin teşrifleri rica olunur.

TELGRAFLAR

Tenkil!

Harekât süratle ilerliyor

Ankara, 8 (A. A.) — Ağrı eşkıyasına karşı taarruzumuz muvaffakıyetle devam etmektedir. Ağrının en sarp ve eşkıyanın müdafaasına fevkalâde elverişli olan aksamı kıtaatımız tarafından işgal edilmiştir. Eşkıya daha evvel kıtaatımız tarafından tutulmuş olan cenubu şarkî istikametinde perişan bir masile mümkündür.„

2 — Şimalden ilerliyen kuvvetli kıtaatımız da ussatın mukavemetini kırarak Hedarbulak istikametinde ilerlemektedir. Bu taraftaki eşkıya da cenuba doğru firara başlıyor.

3 — Irak hudut mıntakasında tenkil için tahşit edilen kıtaatın toplanması devam etmektedir. Pek yakında bu mıntakada da kat'î tedip hareketine başlanacaktır.

Bir karar

Boş arsaların vergisi nasıl tahsil edilecek

Ankara, 8 (Telefon) — Tevhidi Küsurat Kanununun 6 ıncı maddesi vazıh olmadığından tahriri yapılmamış olan Istanbul ile birkaç vilâyette boş arsaların vergisi 331 kıymetleri üzerinden bin de 65 olarak alınıyordu. Bu verginin binde altıya tenzil edildiği haberi doğru değildir. Maliye maddeyi, tefsir için meclise göndermektedir. Bu tefsire kadar vergi binde 65 üzerinden tahakkuk ettirilecek, binde onu alınacak, geri kalanı tecil edilecektir.

Tekin gitmiyor!

Gazeteciler de bir kaza geçirdiler

Izmir, 8 (Hususî) — Manisadan Fethi Beyi bir otomobille takip ederek Izmire gelen gazetecilerin otomobili yolda devrilmiş, hepsi hafif birer yara almıştır.

Melâhat Ziya H.

Ankara, 8 (Telefon) — Ankara şehir meclisi intihabı için Halk Fırkası tarafından meb'us Ziya Gevher Beyin zevcesi Melâhat Ziya Hanım namzet gösterilecektir.

Hanım hukukçular

Ankara, 8 (Telefon) — Istanbulda inhilâl edecek aza mülâzimliklerine tamamen kadın hukuk mezunlarının tayinleri kararlaştırılmıştır.

Bir istifa

Ankara, 8 (Telefon) — Türk - Iran hudut tashihi komisyonu Türk heyeti Reisi Nurullah Ferruh Bey istifa etmiştir.

Mahmut Esat B.

Izmir, 8 (Vakıt) — Adliye vekili Kuşadasına gitmiştir.

Son Dakika

Yakalandılar!

Izmir, 9 (Hususî) — Polise tecavüz, Anadolu matbaasına taarruz edenlerin elebaşısı olduğu anlaşılan Ingiliz Hakkı İnciraltında saklı olduğu yerde yakalanmıştır. Arkadaşı komünist Selimin de yakalandığı söyleniyor.

Bir içtima

Izmir, 9 (Hususî) — Bu gece vilâyette Fethi Beyin de bulunduğu bir içtima akdedilmiştir.

Anadolu

Izmir, 9 (Hususî) — Anadolu gazetesi bugün yeniden intişarını temin etmiştir.

• Bulmaca •

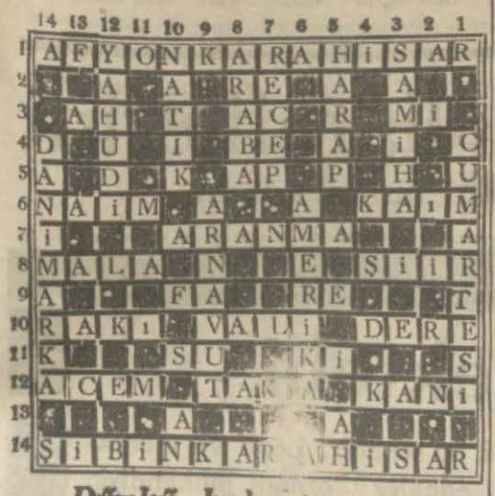

Dünkü bulmacamızın halledilmiş şekli

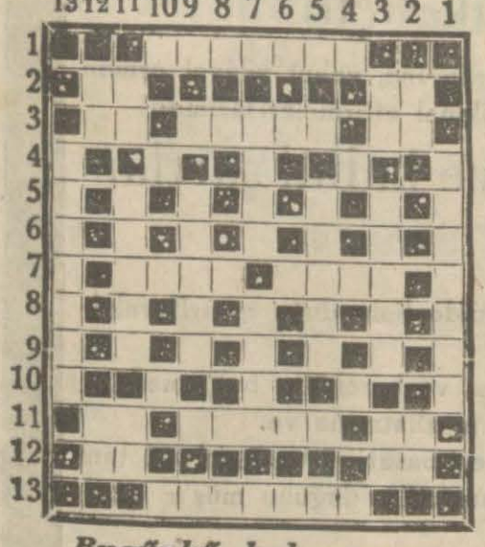

Bugünkü bulmacamız

Sağdan sola:

1 — Makineye ait bir ilim..
2 — Şikar.. Haya
3 — Sual.. Tire.. edatı şart
4 — Bir renk.. Bir erkek ismi..
11 — Nota.. Bir ekşi meyva.. Yama..
12 — Çok değil.. Nota..
13 — Koyunların yattığı yer..

Yukarıdan aşağı:

1 — Tamamile bize ait olan bir deniz.
2 — Zaman.. Nota..
3 — Edatı rabt.. Hayatta muvaffak olmak için lâzım olan çok değil..
5 — Bir erkek ismi..
7 — Bir çiçek.. İnsan..
9 — Cenup vilâyetlerden biri..
11 — Emri hazır [Asmak] mastarından.. Bir kız ismi..
11 — Esmek mastarından emri hazır..
12 — Nota.. Edatı rabıt..
13 — Bir muvaffakıyetin neticesinde alınan şeref, verecek şey.,

9 evlül 930 Borsalar

		Açıldı	Kapandı
Kambyo			
1 İngiliz lirası Kr.		1030	1030
" T.L. mukabili	Dolar	0,47 32	0,47 32
" "	Frank	12 02,50	11 99,
" "	Liret	9 03	9 08,50
" "	Belga	3 37,75	3 37,65
" "	Drahmi	36 27	36 40
" " İs.	Frank	2 42,50	2 42,50
" "	Leva	65	65
" "	Florin	1 17,25	1 17,25
" "	Kuron	15 90	15 90
" "	Şiling	3 34,	3 34
" "	Pezeta	4 06,25	4 06,25
" "	Mark	1 97,50	1 97,50
" "	Zloti	4 20,25	4 20,25
" "	Pengö	2 69,50	2 69,50
20 Ley	Kuruş	79 30	79 30
1 Türk lirası	Dinar	26 65	26 65
" Çervoneç	Kuruş	1088	1085
Nukut			
1 İsterlin	(İngiliz)	1031	1031
1 Dolar	(Amerika)	211 25	211
20 Frank	[Fransız]	167 25	167
20 Liret	[İtalya]	221	221
0 Frank	[Belçika]	117	117
20 Drahmi	[Yunan]	55	55
20 Frank	[İsviçre]	820	820
30 Leva	[Bulgar]	31	31
1 Florin	[Felemenk]	82 50	83
20 Kuron	[Çekoslovak]	125	125
1 Şiling	[Avusturya]	31	31
1 Pezeta	[İspanya]	24 50	24 50
1 Rayşmark	[Almanya]	50 25	50
1 Zloti	[Lehistan]	24	24
1 Pengö	[Macaristan]	36 50	36 50
20 Ley	[Romanya]	25 50	25 50
20 Dinar	[Yugoslovya]	76 75	76 75
1 Çevoneç	'Sevyet'		
Altın	Borsa	911 50	911 50
Mecidiye	harici	58 50	59
Bankno		240 50	240 50

VAKIT ın Küçük ilânları

Her gün neşrolunur

Tarife

1	Defalık kuruş	30
2	" "	50
3	" "	65
4	" "	75
ihtiyaç kalmayıncaya kadar (azamî 10 defa) ilân edilmek üzere maktu		100

Abonelerimizin her üç ayhğı için bir defası meccanen!

4 satırı geçen ilânların fazla satırı için 5 er kuruş zammolunur.

Müteferrik

Biçki dikiş dersleri — 18 senelik tecrübeli usullerle ders almak isteyenlerin Divanyolunda Biçki yurdunda Hakkı Beye müracaatları. Telef: 2038

Müracaat evi — Her işe mutahassıs memurlar sevk eder her şeyde âzamî teshilât gösterir.
Aleksiyadi han Galata, müessisi Ferit

Mühim vekârlı ilân: Müracaat evi — İstanbulda senevî 7000 liva kâr temin eden bir işten dolayı sermayedaranın teşriflerini rica eder.
Aleksiyadi Han Galata

Satılık hane — Şehzade başında Çukurçeşme yanında Taşhan arkasında Marmaraya nezaretli 9 numaralı beş oda ve müstemilâtlı müceddet kârgir hane satılıktır. İçindekilere müracaat.

Nazik Çamaşırlarınız için bu nazik temizleyici maddeyi kullanınız

LÜKS zarif ve şeffaf pul halinde imal edilmiştir.

Bu pullar okadar ince dir ki bir lâhzede mükemmel bir köpük husule getirir, o kadar saftir ki en narin kumaşları bile her dürlü yıkama tehlikesinden muhafaza eder. Bütün elbiseleriniz hususî bir itina'ya layıktırlar. LÜKS ile yıkamak pek basit ve emin dir ve elbiselerinizi iki misli fazla dayandırır.

LÜKS

LEVER BİRADERLER LİMİTED, PORT SUNLAYT, İNGİLTERE

M-LX 164-049A 7

Vefat

İstanbul idarei hususiyesi dava vekillerinden Tahsin Yasari Beyin mahtumu Fahir Bey dün vefat etmiştir. Naşi mağfiret Nakşi bugün öğleden evvel Çamlıcada Millet Bahçesi karşısında bir numaralı köşklerinden kaldırılarak defnedilecektir. Cenabı Hak peder ve valdesine sabrı cemil ihsan buyursun.

Istanbul mahkemei asliye birinci ticaret dairesinden:

Mahkemece bilmüzayede furuhtu karargir olan Beyoğlunda büyük Parmakkapıda Çukur çeşme sokağında 11 No.lu depoda mevcut malimülmiktar odun ve kömürün açık arttırma suretile 13 ylül 930 tarihine müsadif cumartesi günü saat ondan on ikiye kadar ve kabil olmadığı takdirde onu takip eden günlerde ve ayni saatte mahallinde satılacağından talip olanların yevmi mezkûrde mahalli mezkûrde hazır bulunmaları ilân olunur.

Seyrisefain

Merkez acentesi: Galata Köprü başında Beyoğlu 2362. Şube acentesi: Sirkecide Mühürdar zade hanı altında Tel.İst.2740

İskenderiye sürat postası

(EGE) vapuru 12 Eylül Cuma saat 13 te Galata rıhtımından kalkarak cumartesi sabahı İzmire ve akşamı İzmirden kalkarak Pazartesi İskenderiyeye varacak ve Çarşamba İskenderiyeden kalkarak İzmire uğrayarak İstanbula gelecektir.

Mersin sür'at postası

(INEBOLU) Vapuru 10 Eylül çarşamba 11 de Galata Rıhtımından kalkarak Çanakkale, İzmir, Küllük, Fethiye, Finike, Antalya, Alâiye, Mersine gidecek ve dönüşte Taşucu, Anamur, Alâiye, Antalya, Finike, Fethiye, Küllük, İzmire uğrıyarak gelecektir.

Çanakkalede yalnız yolcu verilir yolcu alınır.

Ayvalık sürat postası

(MERSIN) vapuru 9 Eylül Salı 17 de Sirkeci rıhtımından kalkarak Gelibolu, Çanakkale, Küçükkuyu, Edremit, Bürhaniye, Ayvalığa gidecek ve dönüşte mezkûr iskelelerle birlikte Altunoluğa uğrıyarak gelecektir.

Gelibolu için yalnız yolcu alınır, yük alınmaz.

Trabzon ikinci postası

(ANKARA) vapuru 11 Eylül Perşembe akşamı Galata rıhtımından kalkarak Zonguldak, Inebolu, Sinop, Samsun, Ünye, Fasta, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize, Hopayay gidecek ve dönüşte Pazar iskelesile Rize, Of, Sürmene, Trabzon, Polathane, Görele, Giresun, Ordu, Fasta, Samsun, Sinop, İneboluya uğrayarak gelecektir.

Karadeniz Postası

Sulh vapuru 11 eylül **perşembe** günü saat 20 de Sirkeci rıhtımından hareketle (Zonguldak, İnebolu, Gerze, Samsun, Ordu, Giresun, Görele, Trabzon, Rize, Mapavri, Atina ve Hopaya azimet ve ayni iskelelerle Sürmene, Vakfıkebir ve Fatsaya uğrıyarak avdet edecektir.

Yük ve yolcu için mahalli müracaat: Sirkeci salonu karşısında Mizan Oğlu Han No: 2 Telefon Istanbul 354

Yelkenci VAPURLARI

Karadeniz postası

Samsun vapuru 10 Eylül **Çarşamba** akşamı Sirkeci rıhtımından hareketle (Zonguldak, Inebolu, Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Sürmene, ve Rize) ye azimet ve avdet edecektir.

Tafsilât için Sirkecide Yelkenci hanında kâin acentasına müracat. Tel. Istanbul: 1515

Beyoğlu 5 inci icra memurluğundan:

Kırmızı horos şirketine medyun Mevlâane kapısında Mimar caddesinde 77 numaralı arpa tüccarı İsmail Ef. nin 25 çuval kepek 14-9-940 tarihine müsadif pazar günü saat 9-11 de mezkûr dükkân önünde bilmüzayede füruht olunacağı ilân olunur.

At yarışları

Veli efendide 12 eylül Cuma
Son hafta, Sipahi ocağının iştirakile
Trenler, Büfe, Bahsi müşterek

Çanakkale nafıa baş mühendisliğinden:

8607 lira 75 kuruş bedeli keşifli Ezine-Bayramiç tarikinin sekizinci kilometrosunda Harhari deresi üzerine inşa olunacak 32 metro açıklığında dört gözlü kenar ve orta ayakları kâgir döşemesi ahşap köprü 22 Eylül 930 tarihinde ihale edilmek üzere 3 Eylül 930 tarihinden itibaren 20 gün müddetle ve kapalı zarf usulile münakasaya vazolunmuştur.

Münakasaya liyakati fenniyesi baş mühendislerce tasdik edilen fen memurunun iştiraki mes'uliyeti ile çalışacak olanlar kabul edilecektir. Taliplerin 22 Eylül 930 tarihine müsadif pazartesi günü saat 15 ten evvel Çanakkalede encümeni vilâyete ve tafsilât almak isteyenlerin Nafıa baş mühendisliğine müracaatları ilân olunur.

Maarif Vekâletinden:

Bu sene hükümet hesabına ecnebi memleketlerde tahsil için aşağıya yazılı zümrelerden talebe gönderilir.

Maarif Vekâleti hesabına:

Tarih ve cografya, Fizik-kimya, riyaziyat muallimleri için lise mezunlarından 8, tedris usulü tahsili için de 2 talebe gönderilecektir. Tedris usulü tahsili için gidecekler yalnız Ankara Gazi muallim mektebi terbiye şubesi mezunları ile ilk muallim mekteplerinden en çok dört sene evvel çıkmış olup en aşağı iki sene ilk mektep hocalığı etmiş olanlardan musabaka ile ayrılacaklardır.

Nafıa Vekâleti hesabına:

Su, yol ve köprü mühendisliği için lise mezunlarından 6 talebe.

Iktısat Vekâleti hesabına:

Ziraat, kimya, bahrî inşaat, maden mühendisliği, baytarlık ve ormancılık için lise mezunlarından 7 talebe.

Adliye vekâleti hesabına:

Hukuk tahsili için Ankara ve Istanbul hukuk Fakülteleri mezunlarından 2 talebe.

Harita umum müdürlüğü hesabına:

Topografya tahsili için lise mezunlarından 2 Lito-makine ustalığı için de orta mektep, san'at mektepleri ve askerî liseler birinci devre mezunlarından 2 telebe.

Musabakalar 18-20-22 eylül tarihlerinde Maarif Eminlikleri ile Lise ve orta Mektep müdürlüklerinde yapılacaktır.

Talip olanların evelemirde namzet gösterilmek üzere mezun oldukları mektep idarelerine müracaatları, musabakaya iştirak için icap eden muameleleri bitirmiş olanlar da yukarıda yazılı musabaka günlerinde saat seki buçukta Maarif Eminliklerinde veya Liselerle orta mekteplerde hazır bulunmaları lüzumu ilân olunur.

Ispirto ve ıspirtolu ıçkiler ınhısarı umum müdürlüğünden:

1,500,000 adet boş şişe

Kapalı zarf usulile 8 Teşrinisani - 930 tarihinde bilmünakasa alınacaktır. Taliplerin şartnameyi almak üzere ticaret şubesine müracaatları.

Büyük Tayyare Piyangosu

2 inci Tertip 2 inci keşide 11 Eylül 1930 da.

Yevmiye "5,, kuruş vererek zengin olmak isterseniz:
TAYYARE PİYANGO BİLETİNİ ALINIZ.

Büyük ikramiye **35,000** *liradır.*

Her keşidede çıkan numaralar tekrar dolaba konmaz.

Doktor İhsan Şükrü

Sinir hastalıkları mütehassısı
Cuma ve pazardan maada 2 den 6 ya kadar Tepebaşı 73. Tel. Beyoğlu 862, Kadıköy 49

Acele satılık

PEJÖ markalı kapriyolet otomobil azimet hasebile ucuz ve acele satılıktır. Pangaltı hamam Fatin efendi sokak Hanım oğlu garajına müracaatları.

Gazetemizde çıkan yazı ve resimlerin bütün hakları mahfuzdur

Gazeteye gönderilecek mektupların üzerine idare içinse [idare] yazıya ait ise [Yazı] işareti konulmalıdır

Basılmıyan mektupların iadesinden, kıymeti mukadderesiz mektuplara konulmuş paraların kaybolmasından ve ilânların münderecatından idare mes'ul değildir

VAKIT

SAYISI HER YERDE 5 KURUŞ

MATBAA VE İDAREHANE :
İSTANBUL. Babıali, Ankara caddesinde "VAKIT YURDU.
Tel - 1970 (İDARE İŞLERİ) 1971 (YAZI İŞLERİ) Telgraf : VAKIT . Posta kutusu 64

Türk Maarif cemiyeti İstanbul mümessilliğinden: **Türk Maarif cemiyeti mektep defterlerini ve kaligrafilerini**

Her yerde arayınız. Umumi deposu : İstanbul Fincancılar yokuşunda Şark Hanında 18 numaradadır

Kız ve Erkek - Leylî ve neharî

Istiklâl Lisesi

Ilk, Orta ve Lise kısımlarını muhtevidir

Bütün sınıfları mevcuttur.

Kız ve Erkek talebe ayrı kısımlarda ve ayrı teşkilât dahilinde idare edilmektedir.

Talebe kaydına başlandı

Talep vukuunda tarifname gönderilir.

Şehzadebşı Polis Merkezi arkasında

Telefon: Istanbul 2534

Istanbul Emvali Eytam idaresinden:

Şerife Fikret Hanımın istikraz eylediği mebaliğ mukabilinde idaremiz uhdesinde vefaen mefruğ bulunan Küçük Langada, Küçük Langa caddesinde 138 numaralı maa bahçe bir bap ahşap hane satılıktır. Mazkûr hane 300 zira 12 parmak arazi üzerine inşa edilmiş olup 7 oda, 1 taşlık, 3 sofa, 1 mutfak, 1 kuyu, 1 bahçe ve 3 halâyı havidir. Zemin katı kârgirdir ve cadde üzerinde bulunmaktadır.

1500 lira ile 19-8-930 tarihinde birinci müzayedesi açılmış ve kat'i ihalesi 4-9-930 tarihine bırakılmıştı. O gün yapılan müzayedede fazlasına talip zuhur etmemiş mezkûr miktar da haddi lâyıkında görülemiyerek müzayede 4-10-930 Perşembe gününe kadar temdit edilmiştir. Fazlasına talip olanların o gün saat 16 ya kadar Adliye binası dahilinde İstanbul Emvali Eytam idaresine müracaatları.

Ticareti bahriye mektebi âlisi mubayaat komisyonu riyasetinden:

Miktar	metre	Cinsi
1500	„	Yerli beyaz patiska yatak ve yorgan çarşaflığı
300	„	Renkli yerli bez. Yatak ve yastık yüzlüğü
300	„	Renkli amerikan bezi. Kılıflık
750	kilo	Yerli iyi cins pamuk. Şilte ve yastıklar için
55	adet	Elbise dolabı. Yerli malı

Yatakhaneler için lüzumu olan balâda muharrer beş kalem eşya 11-9-930 perşembe günü saat on dötte ihalesi icra edilmek üzere ayrı, ayrı münakasai aleniyeye vazolunmuştur. Taliplerin şeraitini anlamak üzere Ortaköyde kâin mektep müdürlüğüne ve münakasaya iştirak edeceklerin Istanbul iktisadî müesseseler muhasebeciliğine tevdi edecekleri teminatı muvakkete makbuzunu hamilen yevmi mezkûrde mektepte müteşekkil komsiyonu mahsusuna müracaatları

Bursa Nafia Başmühendisliğinden:

1 — 27981 lira keşif bedelli Yenişehir - İznik yolunun 0+000 — 3 + 500 kilometroları arasındaki kısmın turap tesviyesile şosasının inşası.

2 — 16210 lira 81 guruş keşif bedelli Karacabey buğaz yolunun yalnız 12kilo metroluk miktarının turap tesviyesi22/9/930Pazartesi günü saat 16 da Vilâyet Encümeninde ihale edilmek üzere kapalı zarf usulile münakasaya çıkarılmıştır. Talipler, keşifname ve fennî şartnameleri öğrenmek ve fazla izahat almak ve ehliyet vesikalarını kaydettirmek üzere ihale gününden sekiz gün evvel Nafia Başmühendisliğine müracaat edeceklerdir. Bedeli keşfin % 7,5 ğu nisbetinde teminat ve miktarı taahhüdü mübeyyin teklif mektuplarını kanun ve usulü dairesinde tanzim ve ihale vaktinden iki saat evvel Vilâyet makamına tevdi etmeleri ilân olunur.

Yüksek Orman mektebi

Boğaziçinde Büyükdere—Bahçe köyündedir. Tahsil müddeti üç senedir. Leylî ve meccanîdir. Talebenin her türlü ihtiyacı temin edilir. Mektebi ikmal edenler "orman mühendisi,, diploması alırlar.

Orman mühendisi olmak için

Taliplerin 1 teşrinievvel 1929 tarihine kadar mektep rektörlüğüne, yahut vilâyet orman nüdürlüklerine müracaat ederek evrakını ibrazla muamelelerini ikmal ettirmeleri lâzımdır.

Yuksek orman mektebinin kayt ve kabul şartlar

1 — Taliplerin Türkiye cümhuriyeti tabasaından olmaları.

2 — Yaşlarının 18 den aşağı ve 25 den yukarı olmaması.

3 — Tam devreli lise mezunu olmak, yahut o derece tahsilde bulunduğu maarif vekâetince tasdiki lise ve muadili şahadetnaméye.

4—Iyi ahlkalı olduğu ve hiç bir gûna cezayı müstelzim efal ve harekâtta bulunmadığın beyan eden ve mahallî zabıtasınca tastikli olan ihtiyar heyeti mazbatasına ve

5 —Her türlü hastalıktan salim ve bilhessa kuvvei semiye, basariye ve lisaniyesi tam ve diğer noksanlarından berî ve gezip yürümeğe, suvariliğe mütehammil olduğunu müş'ir tabip raporuna malik olmaları lâzımdır.

6 — Talipler yüksek orman mektebi rektörlüğüne yazdıkları bir istidaya en son mektep şahadetnamesini sihhat raporunu, aşı şahadetnamesini hüsnühal mazbatasını, hüviyet cüzdanına raptederek bizzat mektebe veya vilâyet orman müdürlüklerine müracaat ederler.

7 — Mektebe kaydolunduktan sonra mektebe dahil olmad için olbaptaki şartlarına tevfikan noterlikten tasdikli kefalet senedi vermek lâzımdır.

8 — Taşradan gelecek talebenin yol masrafı kayt ve kabul olunduktan sonra mektepçe tasviye edileck ve dersler başlayıncaya kadar yemek ve yatmaları mektepçe temin edilecektir.

9 — Fazla tafsilât istiyenler Büyükdere 70 ra Telefon edebilirler.

Orman ameliyat mektebi

Orman mühendis muavini yetiştirmek üzere yeniden açılmıştır. Leylî ve meccanidir. Müddeti tahsiliyesi üç sededir. ***Istanbul'da Büyükdere Bahçe köyündedir.***

Talebe kayt ve kabulüne başlamıştır. Kayt ve kabul muamelesi 1 teşrinievvel 1930 tarihine kadar devam edecektir.

25 talebe alınacaktır. Fazla talebe zuhurunda aralarında müsabaka yapılacaktır.

Orman ameliyat mektebi kayt ve kabul şartları:

1— Talipler Türkiye cümhuriyeti tabaasından olacaktır.

2— Taliplerin yaşları 25 ten yukarı olmayacaktır.

3— Talipler orta mektep mezunu olacaktır.

4— Talipler hastalıklı sakat olmadıklarını, arızalı yerlerde dağlık havalide yürüyüp gezmeğe ve hayvana binmeğe bünyevî teşekkülâtının müsait ve mütahammil olduğunu tasdik eden bir tabip raporuna malik olacaklardır.

5— Talipler iyi ahlâklı olduklarını ve hiç bir gûna cezayı müstelzim ef'al ve harekâtta bulunmadığını beyan eden ve mahallî zabıtasınca tastikli olan ihtiyar heyeti mazbatasına malik olacaklardır.

6— Mektebe kaydolunan talebe olbaptaki şartlarına tevfikan noterlikten tastikli kefalet senedi vereceklerdir.

Orman mühendis muavini olmak için orman ameliyat mektebinde tahsile talip olan orta mektep mezunları 1 Teşrinevvel 1930 tarihine kadar Istanbul'da Büyükderede Bahçeköyü'nde yüksek orman mektebi rektörlüğüne yahut orman müdürlüklerine, orman müdürleri olmayan yerlerde en büyük mülkiye memurlarına bir kıt'a istida ile müracaat etmelidirler. Talipler istidalarına hüviyet cüzdanı, mektep şahadetnamesi, aşı şahadetnamesi, hüsnühal mazbatası ile tabip raporunu raptetmelidirler.

Devlet Demiryolları İlânları

719 adet meşe traversin kapalı zarfla münakasası 29 Eylül 1930 pazartesi günü saat 15 te Ankarada Devlet demiryolları idaresinde yapılacaktır.

Münkasaya iştirak edeceklerin teklif mektuplarını ve muvakkat teminatlarını aynı günde saat 14,30 a kadar mükasa komisyonu kâtipliğne vermeleri lâzımdır.

Talipler mükasa şartnamelerini üç lira mukabilinde Ankarada ve Haydarpaşada idare veznelerinden tedarik edebilirler.

* * *

Sivas istasyonunun açılma resmi münasebetile tevzi edilen madalyaların göğse taliki icap etmeyip bunların yalnız bir hatıra olarak muhafazası düşünülmüştür.

Alâkadarlarca bilinmek üzere ilân olunur.

* * *

Muhtelif ölçü âletleri kapalı zarfla münakasaya konmuştur.

Münakasa 29 Eylül 930 pazartesi günü saat 15,30 da Ankarada Devlet demiryolları idaresinde yapılacaktır.

Münakasaya iştirak edeceklerin teklif mektuplarını ve muakkat teminatlarını ayni günde saat 15 e kadar münakasa komisyonu kâtipliğine vermeleri lâzımdır.

Talipler münakasa şartnamelerini bir lira mukabilinde Ankarada, ve Haydarpaşadaki Idare veznelerinden tedarik edebilir.

Yüksek mektepler satın alma komisyonundan:

Mülkiye mektebinde yapılacak olan inşaat ve tamirat aleni suretile münakasaya konulmuştur. Taliplerin şeraiti anlamak üzre Yıldızdaki mülkye mektebi müdürlüğüne ve münakasaya iştirak edeceklerin ihale günü olan 29/0/930 tarihine müsadif pazartesi günü Fındıklıda güzel sanatlar akademisinde yüksek mektepler muhasebeciliğinde yüksek mektepler satın alma komisyonuna müracaat eylemeleri ve teminatı muvakkatala rını ihale gününden evel muhasibi mesullük veznesine yatırarak makbuz almaları ve münakasanın saat 15 ten 17 ye kadar devam ed-e eceği ilân oluntr.

Mes'ul müdür: Refik Ahmet